Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Азәрбајҹан кәнҹләри

ЗНАК ПОЧЕТА

1919-ҹу ил октјабрын 27-дән чыхыр

АЗӘРБАЈҸАН ЛККИ МК-нын ОРГАНЫ • «АЗЕРБАЙДЖАН ГЯНДЖЛЯРИ»—ОРГАН ЦК ЛКСМ АЗЕРБАЙДЖАНА

№ 133 (10752) ҸҮМӘ АХШАМЫ, 10 НОЈАБР 1988-ҹи ИЛ. Гијмәти 3 гәпик.

ЈЕНИДӘНГУРМА ЈОЛЛАРЫНДА

БРИГАДА ПОДРАТЫНДАН ИЧАРӘ ПОДРАТЫНА

Кәлән илин јанвар ајынын илк күнләриндән е'тибарән Бабәк рајонундакы Ј. Ҹаббаров адына совхозун фәһлә вә гуллугчуларына әмәк һаггыны Нахчыван алт трикотаж палтарлары фабрикинин мүдиријјәти сон нәтиҹәләрә әсасән верәҹәкдир. Нахчыван шәһәринин сакинләрини тәҹһиз етмәк үчүн сүд вә тәрәвәз истеһсалында ихтисаслашмыш тәсәррүфат бу вәзифәнин өһдәсиндән пис кәлир, гејри-рентабелли ишләјир ки, бу да тәсәррүфатын фабрикә ичарәјә верилмәсинә сәбәб олмушдур.

Кичик бөлмәләрин бригада вә аилә подратындан бүтүн тәсәррүфатларын ичарәјә көтүрүлмәсинә кечмәк—һазырда мухтар республикада бу проблемин һәлли саһәсиндә илк аддымлар атылыр. Демәк лазымдыр ки, тәсәррүфат һесабы мүнасибәтләринин даһа мүкәммәл системинә кечмәк үчүн артыг мүәјјән тәҹрүбә топланмышдыр. Мәсәлән, Илич рајонундакы ССРИ-нин 50 иллији адына колхозда Елбәји Зәмановун башчылыг етдији јем тәдарүкү бригадасы онларча һектар торпаг саһәсини ичарәјә көтүрмүшдүр. Бу, һәм онун өзү үчүн, һәм дә тәсәррүфат үчүн сәрфәлидир. Бригада ишчиләрин сајыны азалтмагла, коллективдә әмәји дүзкүн тәшкил етмәклә мәһсулдарлығы ики дәфә, от мәһсулдарлығыны 1,7 дәфә артырмышдыр. Мүвафиг олараг һәр бир тәдарүкчүнүн әмәк һаггы бир нечә дәфә артмышдыр. Инди бригада артыг ичарә подраты шәраитиндә ики дәфә чох саһә, техниканын һамысыны көтүрүр. Тәсәррүфатын идарә һеј'әти онун тәҹрүбәсинә әсасланараг тарлачылыг бригадаларынын сајыны ики дәфә азалтмышдыр. Орада 80 адам ишләјирди. Инди ејни ишин өһдәсиндән 20 адам кәлир.

Башга бир мисал. Пенсијачы Муртуз Әсәдовун сәккиз нәфәрдән ибарәт аиләси бу јахынларда 1.300 баш гојундан ибарәт сүрүнү вә 50 һектарлыг саһәни ичарәјә көтүрмүшдүр. Артыг инди дәјишикликләр һисс олунур: сүрү кечә-күндүз отлагда олур, ағыл тикилир, торпаг шумланыр, гаршыдакы гышлама үчүн јашыл јемлик арпа әкининә һазырлыг көрүлүр. Бу ишләрин вахтында вә сәмәрәли сурәтдә һәјата кечирилмәсиндә Муртуз Әсәдовун орта мәктәби битириб онунла чијин-чијинә чалышан оғлан вә гызлары хүсуси ишкүзарлыг көстәрирләр.

Нахчыван МССР Аграр-Сәнаје Комитәсинин сәдри Имангулу Гурбанов бизимлә сөһбәтиндә демишдир:

—Ичарә подратынын перспективлијинә јашлы адамларла бәрабәр, кәнчләр арасында да инананларын сајы күнбәкүн артыр. Кәлән илдән е'тибарән мухтар республикада 90 колхоз вә совхозун һамысы тәсәррүфатчылығын бу формасына кечәҹәкдир. Бу үсул артыг Шаһбуз рајонундакы С. Вурғун адына колхозда, Илич рајонундакы Октјабрын 60 иллији адына совхозда, бир сыра саһәләрдә—башга тәсәррүфатларын фермаларында, машын паркларында, тарлачылыг бригадаларында тәтбиг едилмишдир. Ичарәчиләр мүгавиләләрә әсасән кифајәт гәдәр торпаг, малгара, техника вә башга лазыми аваданлыг алырлар. Онлар өз коллективләринә бачарыглы мүтәхәссисләри гәбул едирләр, ејни заманда лүзумсуз вәзифәләрдән, мәсәлән, агрономлардан, зоотехникләрдән имтина едирләр. Бу коллективләрә башчылыг етмәји гәрара аланларын әксәријјәти кәнд ҹаванларыдыр. Онларын арасында хејли кәнд зијалысы —кәнд тәсәррүфаты әмәји саһәсиндә вәрдишләр газанмыш идарәчиләр, мүәллимләр вардыр.

С. Вурғун адына совхозун ичарәјә көтүрүлмәси диггәтәлајиг фактдыр. Дөвләт банкына ссудалар вә башга тә'дијәләр үзрә тәгрибән бир милјон манат борчу олан ашағы рентабелли тәсәррүфаты Шаһбуз Рајон Аграр-Сәнаје Бирлијинин кәнч игтисадчысы Фирдовси Сүлејманов ичарә подраты әсасында вәзијјәтдән чыхармаға башламышдыр. Рајонун рәһбәрлији бу бачарыглы вә тәдбирли адамы директор, даһа дәгиг десәк, ичарәчиләр шурасынын рәһбәри тә'јин етмишдир. Ичарәчиләр ишә артыг пилләләри, ишчиләрин үмуми сајыны азалтмагдан башламышлар. Инди бурада бригадир вәзифәси јохдур. Бүтүн истеһсал фәалијјәти ики мүстәгил тәсәррүфат һесаблы бөлмәдә—гојунчулуг, гарамал вә биткичилик бөлмәләриндә ҹәмләшмишдир.

Ичарәдар Фирдовси Сүлејманов бизимлә сөһбәтиндә деди:

—Сон илләр совхозумузун керилији үзүндән хејли сосиал проблемләр һәлл едилмәмиш галмышдыр. Чохлу кәнч ишсизлик үзүндән дағ кәндләриндән шәһәрә үз тутмушлар. Лакин инди ичарәчиләрә гошулан кәнчләр чохдур. Һәтта хејли кәнч јенидән шәһәрдән кәндә гајыдыр. Мәгсәдимиз будур ки, ичарә јолу илә адамларын күзәраныны јахшылашдыраг, һәм дә кәндин сосиал инкишафына хүсуси диггәт јетирәк. Ичарә мүнасибәтләри адамлара јенилик руһу кәтирмиш, онлары мәгсәдјөнлү фәалијјәтә руһландырмышдыр.

Мирзә ӘСКӘРОВ.
Нахчыван шәһәри.

«ӘФГАНЛАР», СӘС ВЕРИН!

Азәрбајҹан ЛККИ МК нәздиндә бејнәлмиләлчи дөјүшчүләрин Республика Шурасы бејнәлмиләлчи дөјүшчүләрин республика топланышына һазырлыг вә бундан сонракы ишиндә истифадә мәгсәдилә Әфганыстанда бејнәлмиләлчилик борчуну јеринә јетирмиш дөјүшчүләр арасында анкетләшдирмә кечирир.

Бүтүн рајонларын партија вә комсомол комитәләриндән, һәрби комиссарлыгларындан хаһиш олунур ки, тәшәббүскарлыг көстәрәрәк бу анкети һәр бир бејнәлмиләлчи дөјүшчүјә чатдырсынлар; бу заман һеч кими диггәт мәркәзиндән гачырмасынлар.

Анкети долдурмаг вә бу үнвана көндәрмәк лазымдыр: Азәрбајҹан ЛККИ МК, Чкалов күчәси, 23, идман вә күтләви мүдафиә ишләри шө'бәси.

АЗӘРБАЈҸАН ЛККИ МК НӘЗДИНДӘ БЕЈНӘЛМИЛӘЛЧИ ДӨЈҮШЧҮЛӘРИН РЕСПУБЛИКА ШУРАСЫ.

БЕЈНӘЛМИЛӘЛЧИ ДӨЈҮШЧҮНҮН АНКЕТИ

фото 4х6

1. Фамилијасы Ады Атасынын ады
2. Доғулдуғу күн, ај, ил
3. Анадан олдуғу јер
4. Миллијјәти 5. Партијалылығы
6. Тәһсили (мәктәб, али мәктәб: гуртардығы ил)
7. Ихтисасы
8. Иш јери вә вәзифәси
9. Аилә тәркиби вә ушагларынын јашы
10. Јашадығы јерин үнваны
11. Мәнзил шәраити (алтындан хәтт чәкмәли):
—һәр бир шәраитә малик ајрыҹа мәнзил (ев)
—шәраити олмајан ајрыҹа мәнзил (ев)
—аиләлиләр јатагханасында отаг
—субајлар јатагханасында отаг
—хүсуси евдә ајда маната отаг
12. Мәнзил шәраитинин јахшылашдырылмасынын перспективләри:
— 198... илдә мәнзил алмаг үчүн күзәштли нөвбәјә көтүрүлмүшдүр, һазырда нөмрәси
— мәнзил шәраитинин јахшылашдырылмасы үчүн күзәштли нөвбәјә көтүрүлмүшдүр.
13. Мәнзил телефонунун нөмрәси (телефон чәкилмәк үчүн нөмрәси)
14. Сағламлыг вәзијјәти (јараланманын диагнозу)
15. Әлиллик групу
16. Әфганыстан Республикасында илдән иләдәк олмушдур.
17. Әфганыстан Республикасында гуллуг етдији гошун нөвү, һәрби-гејдијјат ихтисасы вә вәзифәси
18. һәрби билетинин нөмрәси, күзәштләр һаггында арајышлар
19. Дөвләт тәлтифләри (нә вахт, ким тәрәфиндән тәлтиф олунмушдур)
20. Идман дәрәҹәси
21. Хариҹи дилләрдән вә ССРИ халгларынын дилләриндән һансыны билир
22. Сечкили органларда иштиракы
23. һансы дәрнәк вә ја бөлмәјә башчылыг едир вә ја едә биләр (идман, техники, һәрби вә с.)
24. һәдди-булуға чатмајанларын һүгуг позунтулуғу, сәрхошлуғун профилактикасы, кәнчләр арасында наркоманија, тиҹарәтдә, ичтимаи иашәдә, мәишәт хидмәтиндә негатив һалларын тәзаһүрү илә мүбаризәдә дахили ишләр органларынын кечирдији тәдбирләрдә нечә иштирак едә биләр!
25. Торпаг вә ја бағ саһәсинә маликдирми!
26. Садаланан күзәштләрин һансындан истифадә едир (һә, јох):
— мәнзил саһәси илә биринчи нөвбәдә тә'мин олунмаг һүгугу (I дәрәҹәли әлилләр үчүн нөвбәсиз);
— пулсуз протезләшдирмә вә әл илә идарә олунан «Запорожетс» автомобили илә нөвбәдәнкәнар тә'мин олунмаг һүгугу (мүвафиг тибби көстәричиләр мүгабилиндә);
— фәрди мәнзил тикинтиси үчүн фаизсиз ссуда алмаг һүгугу;
— али вә орта ихтисас тәһсили мүәссисәләринә мүсабигәдәнкәнар гәбул һүгугу;
— нөвбәти иллик мә'зунијјәти өзү үчүн мүнасиб вахтда көтүрмәк вә әмәк һаггы сахланылмадан илдә ики һәфтә мүддәтинә әлавә мә'зунијјәтә чыхмаг һүгугу;
27. Өзү һаггында әлавә нә дејә биләр!
28. Долдурулдуғу тарих

КОЛЛЕКТИВИН МӘГСӘДИ

Рајон сәјаһәтләр вә екскурсијалар бүросу тәзә јаранса да ағдамлылар онун хидмәтиндән бөјүк һәвәслә истифадә едирләр. Гоншу Күрҹүстан торпағына тез-тез тәшкил едилән сәфәрләр онун иштиракчыларынын үрәјинҹә олур. Бүронун Шаһбулаг истираһәт зонасында јарадылмыш филиалында исә ат туризми тәшкил олунуб. Өлкәмизин мүхтәлиф кушәләриндән кәлән туристләр ат белиндә сәфәрә чыхмағы хошлајырлар.

Бүронун директору Заһир Әмиров дејир:

— Кечән ил бүромуз республика јарышында биринчи јер тутуб. Мүвәффәгијјәти мөһкәмләндирмәк вә артырмаг, истәр ағдамлылара, истәрсә дә гонагларымыза нүмунәви хидмәт көстәрмәк үчүн әлимиздән кәләни әсиркәмирик. Бу ишдә сүрүҹү З. Пашајев, груп рәһбәрләри А. Сүлејманов, Ј. Мустафајев хүсусилә фәргләнирләр. Бундан сонра да чалышаҹағыг ки, көзәл Гарабағын гонаглары бураны хош тәәссүратла тәрк етсинләр.

Т. ИБРАҺИМОВ,
Ағдам рајону.

«БАБА ЗЕЈТУН» КӨМӘЈӘ ЧАҒЫРЫР

Көз ишләдикҹә узанан 3 нөмрәли совхозун Гала кәндиндәки бағларында гызғын иш кедирди. Һаванын булудлу олмасына бахмајараг, мәктәблиләр дә саһәдән кетмәк истәмирдиләр. Һәмин күн онлар гијмәтли мәһсулун — зејтунун јығылмасында әмәкчиләрә көмәк етмәк мәгсәдилә имәҹилијә чыхмышдылар. Бакы Шәһәр Комсомол Комитәсинин тә'лиматчысы Илһам Мәммәдов вә Әзизбәјов Рајон Комсомол Комитәсинин тә'лиматчысы Бајрам Рзајев дә имәҹилијин кедиши вә нәтиҹәләри илә марагланырдылар. Совхозун директору Аббас Вәлијев мә'лумат вериб деди:

—Бу күн 1 тон 400 килограм зејтун јығылыб тәһвил верилмишдир. Бу рәгәм она көрә бизи гане едир ки, јүксәк көстәричидир, һәм дә јығылан зејтун сечмәдир. Ахы, консервләшдирмә үчүн анҹаг бир-бир јығылмыш зејтундан истифадә олунур.

Саһәдән машын-машын зејтунун дашынмасына бахмајараг, һәмишәјашыл ағачларын будаглары барла долу иди. Зејтун агрофирмасынын баш директору Фикрәт Һүсејнов деди ки, бол мәһсулу топламаг үчүн кәнчләрин гүввәсинә даһа чох еһтијаҹ дујулур. Бундан сонра саһәләрдән јығылаҹаг зејтун јағ истеһсалы үчүн сыхылмаға көндәриләҹәкдир.

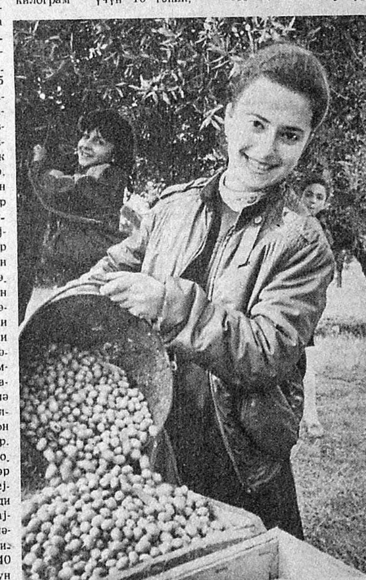
Совхозун 495 һектар зејтун бағы вар. Онун 90 фаизи мәһсулдардыр. Агротехники гануна көрә 1 һектарда тәхминән 220 әдәд ағаҹ салынмалы, ағаҹын һәрәсиндән 25 килограм зејтун јығылмалыдыр. Бу һесабла 5 тондан чох мәһсул топланмалы вә ондан 1 тон јағ истеһсал олунмалыдыр. Бу ил совхоз план үзрә 60 тон јағ истеһсал етмәлидир. Өһдәлик исә 100 тондур. Беләликлә, 1 һектар зејтун бағындан 1.600—1.800 манат кәлир көзләнилир. Галадакы бағларда 48 мин бар верән зејтун ағаҹы вардыр. Инди һәр саһәдән дејил, һәр ағаҹдан јүксәк мәһсул көтүрмәк тәләб олунур. Бу ил совхозун зејтун планы 210 тон, өһдәлији исә 300 тондур. Јени үсулларын, агротехники гајдаларын тәтбиги бу рәгәми 500 тона чатдырмаға имкан верәҹәкдир. Иллик планын нојабрын 20-дәк јеринә јетирилмәси нәзәрдә тутулмушдур. Индијәдәк 170 тон зејтун тәһвил верилмишдир. Әмәкчиләр, хүсусән комсомолчулар вә кәнчләр һәр күн 100—150 килограм зејтун дәрирләр. Аллаһверди Сүлејмановун вә Аган Бајрамовун башчылыг етдикләри комсомолчу-кәнчләр бригадаларынын һәр бири 40 тон әвәзинә 60 тон зејтун вермәји өһдәләринә көтүрмүшләр. Бригаданын һәр икиси 40 тон зејтунун јығылмасы барәдә артыг рапорт вермишдир.

Зејтун чох кәлирли саһәдир. Кәнч совхоз тәкҹә бу саһәдән индијәдәк 140 мин манат халис кәлир көтүрмүшдүр. Бурада мәһсулдарлыг илдән-илә артыр. 1986-ҹы илдә 70 тон әвәзинә 94 тон мәһсул көтүрүлмүшдүсә, кечән ил бу рәгәм 140 тона галхмышды. Бу ил исә 160 тон артыг зејтун тәһвил вериләҹәкдир.

Лакин јетишдирилмиш бол мәһсулу топламаг үчүн ишчи гүввәсинә бөјүк еһтијаҹ дујулур. Совхозун директору деди ки, биз һәр бир мүәссисә илә мүгавилә бағламаға һазырыг. Мәктәблиләрин зејтун саһәсиндән әлдә етдикләри газанҹ 142281 нөмрәли хүсуси һесаба кечириләҹәкдир. Јығымда Шүвәлан, Мәрдәкан, Бинә, Бузовна, Артјом, Зирә, Түркан, Гала вә Күркән гәсәбәләриндәки үмумтәһсил мәктәбләринин, еләҹә дә Әзизбәјов рајонундакы 53, 55 вә 112 нөмрәли, Абшерон рајонундакы 101 нөмрәли техники пешә мәктәбләринин шакирдләри иштирак едирләр. Јығымда иштирак едәнләр һәр килограм үчүн 10 гәпик, һәр ведрә үчүн исә 1 манат әмәк һаггы алаҹаглар. Зејтун бағларыны чохалтмаг мәгсәдилә мәктәбләрә, мүәссисәләрә пулсуз тинк дә бурахылаҹагдыр. Кәлән ил 150 һектар тәзә бағын салынмасы нәзәрдә тутулмушдур.

Баш директор Фикрәт Һүсејнов зејтунун мүалиҹәви әһәмијјәтиндән, ондан алынан јүксәк кәлирдән марағлы епизодлар данышды. Демә, Ф. Һүсејнов зејтунун әҹдадынын изинә дүшмүш, 250 јашлы «Баба зејтун»у Нардаран гәсәбәсиндәки Хан бағы дејилән јердә тапмышдыр. Бакынын мүхтәлиф јерләринә сәпәләнмиш зејтун ағаҹлары «Баба зејтун»-ун көтүкчәләри, нәбибә вә нәдидәләридирләр. «Баба зејтун» өз өвладларынын гојнундакы бол-бол бары топламаға чағырыр.

С. БӘҺРӘЛИ.

Шәкилләрдә: мәһсул јығылыр; һәмин күн зејтун јығымында Бакыдакы 267 нөмрәли орта мәктәбин VII синиф шакирди Рә'на Һаҹыјева даһа чох фәргләнмишдир.

Фото М. Һашымовундур.

Бир арзунун ишығы

Сәбирә дә, Әлирза да әввәлләр бу фермада ишләјибләр. Амма ҹидди-ҹәһдләринә бахмајараг истәнилән нәтиҹәни газанмајыблар. Мәһсулдарлыг онлары разы салмырды. Үстәлик дә јем азлыг еләјирди, бә'зән дә кејфијјәтсиз олурду. Бир јандан да ки, сәрбәстлик јох иди.

Бүтүн бунлар барәдә чох фикирләшдиләр, өлчүб-бичдиләр. Ахыр ки, бир фикир үстә кәлдиләр. Әлирза Сәбирәјә деди:

— Бачы, кәлсәнә подратла ишләјиб мал-гаранын көкәлдилмәсини өһдәмизә көтүрәк. Сән дә бу иши јахшы билирсән, мән дә. Колхозла мүгавилә бағлајараг, лазым олан гәдәр јем верәрләр бизә. Инди чохлары подратла ишләјир. Һәм өзләри јахшы газаныр, һәм дә ки, дөвләт.

Сәбирә чох фикирләшмәди, разылығыны билдирди. Өтән илин августунда Ағдаш рајонундакы «Өзбәкистан» колхозу илә мүгавилә бағлајан бачы-гардашын өһдәсинә 81 баш кәлчә вә чөнкә верилди. Подратчылар бәсләнилмәјә вә көкәлдилмәјә гојулан һејванлар үчүн колхоздан кифајәт гәдәр јем алдылар. Подратчы бачы-гардаш кәлкә вә чөнкәләрин јемләнмәсини ҹәдвәл әсасында давам етдирдиләр.

Подратчылар һејванлары бир јашындан бәсләнилмәјә вә ики јашындан исә көкәлдилмәјә гојублар. Һејванлары күн әрзиндә 4—5 дәфә јемләјирләр. Әкәр өтән ил һәр һејванын күндәлик чәки артымы 500 грам олмушдурса, һазырда исә 550 грамы өтмүшдүр. Тәдарүкә верилән кәлчә вә чөнкәләрин һәрәсинин дири чәкиси 300 килограмдан јухарыдыр. Амма бу, аилә подраты илә ишләјән бачы вә гардашы гәтијјән разы салмыр. Дүздүр, вахт вар иди ки, тәдарүкә кедән һејванларын һәрәси дири чәкидә 240 килограм әт верирди. Сәбирә вә Әлирза демишкән, бу, күнүн тәләбиндән чох ашағы көстәричи иди. Инди әмәјә мараг да бүсбүтүн дәјишмишдир. Онларын әкәр әввәлләр ајлыг әмәк һаггы орта һесабла 110—120 манат олурдуса, инди 230 маната чатыб. Үстәлик дә 300 килограмдан артыг верилән һәр чөнкәјә 10 манат мүкафат һесабланыр. Вә нәһајәт, тәдарүкә верилмиш кәлчә вә чөнкәләрдән әлдә едилмиш пулун 20 фаизи дә әлавә әмәк һаггы кими подратчыја гајтарылыр.

Бачы да, гардаш да кәлчә вә чөнкәләрә гајғы илә гуллуг едир, јемини бол еләјир, јерини раһат вә исти. Дејирләр ки елә бил өзләринин шәхси мал-гарасыдыр. Әслиндә бу ичтимаи мал-гара подратчылара шәхси мал-гарадан чох газанҹ кәтирир. Һансы мал-гара саһиби бәсләдији һејванлардан бу гәдәр пул ала билир. Әлбәттә, һеч кәс. Бу фикри дә онлар демишләр.

Инди «Өзбәкистан» колхозунун бүтүн үзвләри билир ки, подратчы бачы-гардаш кечән илки наилијјәтә көрә Азәрбајҹан ССР Аграр Сәнаје Комитәсинин вә онун һәмкарлар иттифагы идарә һеј'әтинин фәхри дипломуна, 200 манат да пул мүкафатына лајиг көрүлмүшдүр. Тәсәррүфатда һамы—балаҹадан тутмуш бөјүјәдәк онлары тәбрик едир. Чүнки, колхозда әт истеһсалы чохалмышдыр. Дөвләтә тәһвил верилән кәлчә вә чөнкәләрин һәр биринин дири чәкиси 310 килограма чатмышдыр. Тәдарүкә 11 тон әт верилмишдир. Бу көстәричиләр дә аилә подратыјла ишләјәнләри тә'мин етмир. Дејирләр ки, биз даһа чох уғур газана биләрик вә газанаҹағыг да. Тәки елә олсун, биз дә бу уғурун сорағындајыг.

Бачы вә гардашын тимсалында һејвандарлар инаныблар ки, подрат боллуға апарыр. Бу јола да Сәбирә Гејисова илә Әлирза Мәммәдов дүшмүшләр. Сәбирә партијачыдыр, Әлирза исә комсомолчу. Колхозун партија комитәсинин катиби Сабир Мәликов онлардан фәхрлә сөһбәт ачыр. Дејир ки, бачы-гардашын арзуларынын ишығы әмәлләрини нурландырыр. Онлар инди 80 баш кәлчә вә чөнкәјә гуллуг едирләр. Нә кечәләри вар, нә дә күндүзләри. Истәјирләр ки, һәр кәлчә вә чөнкәнин күндәлик чәки артымыны 700 грама чатдырсынлар.

...Вә мән инанырам ки, кечәләри ишыглы сәһәрләрә чалан подратчыларын наилијјәтләри, уғурлары онларын арзуларынын ишығында даһа ајдын көрүнәҹәк.

Фариз РУСТӘМОВ,
Ағдаш рајонунда чыхан «Әмәк» гәзетинин мәс'ул катиби.

ӘСЛ ВӘТӘНДАШ КИМИ

ДЕМОКРАТИЈА вә ашкарлыг тарихимизин ибрәт дәрсләриндән доған тарихи зәрурәтдир, заманын өз һөкмүдүр, истәр игтисадијјат саһәсиндә олсун, истәрсә сијасәтдә, идеолокијада — фәрги јохдур. Әсл һәгигәт чанлы диалогларда, мүбаһисәләрдә, тәрәф мүгабилләринин өз бахышлары уғрунда мә'нәви мүбаризәсиндә ашкарланыр, үзә чыхыр вә галиб чалыр. Һәгигәт һәмишә һүгуга калла гојулмуш букет дејил ки, хош әтрини дујасан. Ону бә'зән нечә гатын алтында кизләдирләр, ахы, о уча адын далда јалан-палан сахтакарлыг, ријакарлыг... вә нечә чүр белә ејбәчәр анлајышлар вар дүнјада. Бу бахымдан, партијамызын XXVII гурултајындакы вә XIX конфрансындакы чанлы монологларын, диалогларын чохуну рәһатча, ләззәтлә нәфәс алала динләдим, бу али мәчлисләрин гәрарларыны мәним вә јашыдларымын сијаси, идеоложи вә мә'нәви учалыг мәрамы кими гәбул етдим.

Москвадан чох-чох узагларда, Зәнкәзурун 25—30 евлик кичик Маралзәми кәндиндә ушаг марағыјла, илк јенијетмәлик чағларымда мүшаһидә етдијим илк партија гурултајы XX гурултај олуб (XIX гурултај јатсам, һеч јухума да кәлмәз). О вахтдан бәри једди гурултајын һеч бириндә һәлә һәјатымызын ичтимаи-сијаси, игтисади, мә'нәви проблемләринә белә ачыг, објектив, лап башлычасы исә, белә чанлы тохунулмамышды.

О ки галды бөјүмәкдә олан нәсилләрин естетик тәрбијәси, онларын бүтөв бир шәхсијјәт кими јетишмәләри проблемләринә, фикримизчә, проблемләри јашадығымыз елликин, дијарын ичтимаи-сијаси, идеоложи, мә'нәви, һәтта игтисади мәнзәрәсиндән тамамилә ајрылыгда нәзәрдән кечирмәк, тәһлил етмәк вә ја алтернатив јол көстәрмәк мүмкүн дејилдир. Ушағын, јенијетмәнин шәхсијјәт кими формалашмасында, мүсбәт кејфијјәтләрлә бәһрәләнмәсиндә вә јетишмәсиндә, јүксәк естетик зөвгә јијәләнмәсиндә чәмијјәтин бүтүн саһәләри, хүсусилә сијаси лидерләрин, али мәчлисләрин өзү дә чидди рол ојнајыр. Вај о киши ки, лидерләрин вә али мәчлисләрин сәчијјәләндирдији мәнзәрә илә реал варлыг вә гучағында јашадығымыз һәјат арасында чидди фәргләр, уғурумлар олсун. Дүзүнү дејим, мән дә, таныдығым бүтүн јашыдларым да ачыгча һисс етдик ки, XXII гурултајын коммунизм гуручулуғу програмы садәчә, хош бир арзудур, бәлкә да фантастик арзудур вә бу програм 1990-чы илләдәк јеринә јетирилмәјәчәк.

О илләри нијә хатырладым? Демәк истәјирәм ки, мәним мәнсуб олдуғум нәсил (XX гурултајдан сонра көз ачан нәсил) реал һәјатын имканларына архаланыды, сијасәтдә, игтисадда вә сосиал инкишаф саһәләриндә ширдирилмиш планлара инанмырды. Бугүнкү нәсли исә белә тәсәввүрләрә инандырмаг мүмкүн дејил.

Гәтијјән мүмкүн дејил! XX гурултајдан сонра һәр кәсин сәрбәст дүшүнмәк имканы, информасија боллуғу, јашанмыш илләрә тәнгиди јанашмаг бачарығы, харичә сәјаһәтләр, башга халгларын әдәбијјат вә инчәсәнәт инчиләри илә даһа јахындан танышлыг јени нәсилләрин дүнјакөрүшүндә чидди дәјишикликләр јаратды, һәр јени рәгәм, һәр јени тәләб өз ағлымызын вә мәнтигә мә'јарымызын кечириб гәбул едилдик. Үрәјимиздә гәбул етмәдијимиз рәсми гәрарлар да чох иди, амма тәәссүф ки, рәсми мәчлисләрдә көнүллү әл галдырдыг бәлә гәрарлара. Мәнчә, бу инамсызлыг әсасән XXII гурултајын фантастик коммунизм гуручулуғу програмындан башлады, бүтүн дурғунлуг дөврү илләриндә бөјүдү, габарылашды, сонралар исә аз гала нәмитгәнсиз һәјат нормасына чеврилди. Бу просесләр нәсилләрин көзләри габағында баш вериб, сон 20—25 илдә «мүдрик сијасәтләри» мәдһ едә-едә вәзифәдән-вәзифәјә јүксәләнләри чох көрмүшүк.

КЕЧМИШӘ мүнасибәт актуал мөвзудур бу күн — сијасәтдә, игтисадијјатда да, сосиал проблемләрин һәллиндә дә. Бүтүн бунлар бәдии әдәбијјатда вә публисистикада өз әксини даһа габарыг тапыр.

Јахшы ки, бу күн кечмиши диггәтлә өјрәнир, бешилликләрин, онилликләрин һәјатына, ајры-ајры сијасәтләрин ичтимаи-сијаси мә'насына тәнгиди јанашырыг. Кечмишә бојланмасан, өтүб кәлдијин јоллары марагсыз кино ленти кими тез унутсан ирәлијә кедә билмәзсән — бу, гәдими һәгигәтдир. Биз кечмиши, бу күнү јашамаг, кәләчәјә јол салмаг үчүн өјрәнмәлијик, лап башлычасы она көрә өјрәнмәлијик ки, бу күн дә, кәләчәкдә дә кечмишин сәһвләри тәкрарланмасын.

Амма еһтијатла, бөјүк мәһәббәтлә вә сәмимијјәтлә јанашмалыјыг кечмишә, тәфтишә чевирмәмәлијик тарихимизи, вахтилә баш вермиш һагсызлыгларын фонунда һаггына көрүлмүш ишләрин ичтимаи мә'насыны башга чүр јозмамалыјыг.

Сон вахтлар мәтбуатда бә'зән елә үмумиләшдирилмиш иттиһамлара, аз гала јетмиш иллик тарихимизин үстүндән елә хәтт чәкмәк чәһдләринә раст кәлирсән ки!.. Вә нә тәәччүбүнү кизләдә билирсән, нә дә һејрәтини. Лап елә күнаһсыз гурбанлар дөврү саjдығымыз, јаралы јеримиз отузунчу илләри хатырлајаг. Мәкәр о вахтларда һәбс олунанларын һамысы күнаһсызларды? Һамысы сосиализмә, болшевикләр партијасына садиг идиләр? Әкәр бурада суал доғурмајан бир аргумент јохса, бәс, нијә јарым әср өтәндән сонра көзләримиз габағындача идеолокија рәгибләримиз пејда олурлар, ајры-ајры адамлар антисовет шүарларыјла, милләтчилик гәрәзи илә көнүл буландырмаг истәјирләр. Тәкрар едирәм: јарым әср өтәндән сонра! Ахы, о илләри тәһлил едәндә синфи мүбаризәнин кәскинлијини, дахили дүшмәнләрин күчүнү, харичин «сосиализми өз бешијиндәчә боғмаг» чәһдини, болшевикләр партијасынын бүтүн коммунистләри өз әтрафында бирләшдирмәк, бүтөв коммунист партијасыны мөһкәмләндирмәк ирадәсини вә бу јолда инадлы мүбаризәсини вә с. аргументләри нәзәрдән гачырмамалыјыг.

Совет һөкумәти һәр јердә дуз-чөрәклә, күл-чичәклә гаршыланмајыб, сосиализмин бугүнкү тәнтәнәси өз-өзүнә кәлмәјиб. Чаванлыг чағлары јени чәмијјәтимизин илк илләријлә јашыд олмуш гочалар дејирдиләр ки, о вахтларда кәнд јерләриндә тәзә һөкумәтин әбәди јашајачағына инананлар аз иди... Бир дә бөјүк ингилаблар јалныз тәблиғатла, одлу-аловлу чыхышларла баша кәлмир ки! Гурбанлар да тәләб едир. Вә тәәссүф ки, гурбанлар арасында күнаһсызлар да олур. Мәни дүзкүн баша дүшүн, мәгсәдим шәхсијјәтә пәрәстиш сијасәтинә һагг газандырмаг дејил. Јох, аллаһ еләмәсин, гәтијјән белә дејил. Ону демәк истәјирәм ки, биз кечмишин сијасәтләрини нечә инамла, сүрәкли алгышларла, елликчә ураларла вә шүарларла гаршылајырдыгса, инди дә һамылыгла еләчә һәмин сијасәтләрә гаршы чыхырыг, онда да өлчү һиссини, објективлији итирирдик, инди дә итиририк.

Ушаглығымда вә илк кәнчлик илләримдә Зәнкәзурда илк комсомолчуларын, сонралар болшевикләр партијасынын садиг әскәрләринин сөһбәтләринә һејранлыгла гулаг асардым. Онлар бандитизмә гаршы мүбаризәләриндән, ајларла евдән-ешикдән узагларда, дағда-дашда галмаларындан данышардылар. Һәмин болшевикләр көзләрим өнүндәчә илләр узуну бизим маһалда јашадылар, мүхтәлиф ишләрдә чалышдылар, өмүрләринин сонуначан мә'нән тәмиз јашадылар. Мүхтәлиф вахтларда јүксәк вәзифәләрдә вә ја «кәлирли јерләрдә» ишләсәләр дә ади јашадылар, евләриндә, нечә дејәрләр, бир һәсир иди, бир дә Мәммәднәсир... Амма ел арасында бөјүк һөрмәт гојуб көчдүләр дүнјадан. Нә үчүн бу күн һалал зәһмәтлә јашамағы, Вәтәнә, партијаја сәдагәтлә гуллуг етмәји, мә'нән тәмиз олмағы һәмин нәсилдән өјрәнмәји төвсијә етмәјәк? Јахуд, башга бир фикир: сизин гәзетинизин кичик гардашы «Азәрбајчан пионери» гәзетиндә бир мәктәблинин мәктубуну охудум, јазырды ки, И. В. Сталин әсир дүшмүш доғма оғлуну алман фелдмаршалы илә дәјишмәди, бу, һамыја ајдын һәгигәтдир. Бәс, дејин көрәк, һансы назирин, рајком катибинин, һеч олмаса... колхоз сәдринин оғлу һәрби гуллуғуну Әфганыстанда кечириб. Шәхсән мәним танышларымдан беләси јохдур. Бу, фактдыр, чох ачы фактдыр вә көзләримиз гаршысындача чыр-чылпаг дајаныб. Бәс, бу күн ичтимаи-сосиал бәлалара чеврилмиш јерлибазлыг, гоһумбазлыг, групбазлыг, лап дәһшәтлиси, рүшвәтхорлуг кими хәстәликләр нечә — репрессија дөврүнүн мирасыдырмы?

Биз һәрби мемуарларда (мән һәрбичиләрин сөзүнә тарихчиләрдән дә чох инанырам!) вә башга хатирә китабларында охујуруг ки, Сталин һәјатда садә јашајыб, өлкәнин рәһбәри олан вахтларда нимдаш көдәкчә дә кејиниб, дәбдәбә, тәнтәнә илә јола салынмағы вә тәнтәнәјлә гаршыланмағы севмәјиб, аиләси дә ади јашајыб, наһар, шам сүфрәләри дә адиликдән сечилмәјиб... Бәс, Москвадакы вә Күрчүстандакы гоһум-әграбасы өзләрини нечә апарыблар? Рәһбәрин вәзифәсиндән суи-истифадә етмәјибләр ки? Бу барәдә дә һәлә бир факта раст кәлмәмишәм. Көрүрсүнүзмү, сөһбәт јетмиш иллик тарихимизин ән ағыр илләриндән — репрессија дөврүндән вә ганлы-гадалы мүһарибәдән кедир, биз о илләрин күнаһсыз гурбанларына абидә учалда-учалда, мә'нәви тәмизлијимизи, садәлијимизи, көзү тохлуғумузу, Вәтәнә вә партијаја сәдагәтимизи, үмумијјәтлә, көзәл әхлаг нормаларымызы горујуб јашатмалыјыг, бу, бизим мүгәддәс борчумуздур! Дурғунлуг сајдығымыз илләрдә һеч олмаса, бу мүгәддәс һиссләри горујуб сахласајдыг, бу күнә дүшмәздик. Инди кечмишә гајыдыш јалныз јашанмыш илләри тәнгид, ајры-ајры шәхсијјәтләри вә сијасәтләри ифша етмәк дејил, һәм дә о илләрдән, о шәхсијјәтләрдән нәјисә өјрәнмәк, јашатмаг, сәһвләри тәкрарламамаг үчүндүр. Демократијанын, ашкарлығын бизә бәхш етдији имканлары халгымызын сәадәти, республикамызын чичәкләнмәси, бөјүмәкдә олан нәсилләрин әсл вәтәндаш кими јетишмәси ишинә һәср етмәлијик. **Бачарыгла, мүдрикликлә, јарадычылыгла** һәср етмәлијик. Гуру шүарлардан, зәрәрли тенденсијалардан, гәрәзли чыхышлардан гачмалыјыг.

ЕЛӘ СОН вахтлар чох ишләнән «јенидәнгурманын рәгибләри» ифадәсинә фикир верәк. Бир сыра чыхышларда, мәгаләләрдә бу ифадә аз гала репрессија илләринин «сосиализмин дүшмәни», «коллективләшмәнин дүшмәни», «вәтәнин дүшмәни»... анлајышлары кими сәсләнир. Бирчә фәрги ондадыр ки, о илләрдә белә адамлары һәбс чәзасы, өлүм көзләјирди, инди исә... нәзәрдән дүшмәк, көлкәдә галмаг тәһлүкәси вар... Өзү дә белә чыхышлары едәнләр, белә мәгаләләри, һәтта бәдии әсәрләри јазанлар әсасән дурғунлуг илләринин фәал гуручулары, о дөврүн сијасәтләрини һамыдан тез алгышлајан, һамыдан тез күрсүјә галхыб аловлу чыхышлар едән, һамыдан чох әл чалан адамлардыр. Јенидәнгурма палтар дејил ки, көһнәсини чыхарыб тәзәсини кејәсән. Јенидәнгурманын әсас принсипләриндән бири јашадығын чәмијјәтә, чалышдығын коллективә сәдагәтлә хидмәт етмәкдир, ичтимаи-сијаси һадисәләрә, күндәлик мүзакирәләрә, јениликләрә, мүшавирәләрә вә ичласлара өз шәхси фикринлә, өз јарадычылыг имканларынла, тәшәббүсләринлә јанашмаг бачарығыдыр. Демократија да, ашкарлыг да мүдрик бир сијасәт кими әсл һәгигәтин ашкарланмасына, чәмијјәтин мә'нәви-сијаси иглиминин даһа да сафлашмасына, халгын мадди рифаһынын јүксәлмәсинә, халглар арасында достлуғун вә гардашлығын мөһкәмләндирилмәсинә, бир сөзлә, сосиализмин даһа да инкишаф етмәсинә хидмәт етмәлидир. Демократија вә ашкарлыгла анархија бир-биринә дабан-дабана зидд анлајышлардыр. Јенидәнгурманын бугүнкү мәрһәләсиндә, сабаһ да, о бириси күн дә арамызда нәзәрә чарпан антисосиалист идеолокијалара барышмаз олмалыјыг, һуманист идејалары үзләринә ширма кими тутуб милләтчилик јајанлары, ара гызышдыранлары, харичи антисовет групларына хидмәт едән екстремистләри ифша етмәлијик вә бу јолда инадлы олмалыјыг, лап башлычасы исә сөзүн дүзүнү демәлијик, өзү дә вахтында демәлијик, һәрәни өз адыјла чағырмалыјыг — демократијанын вә ашкарлығын бизә бәхш етдији имканлар илк бахышдача буну тәләб едир. Амма бир дә көрүрсән, чидди ичтимаи-сијаси, идеоложи сосиал-игтисади, мә'нәвијјат проблемләримизин әсл үзүнү кизләдирик, кизләдирик дурғунлуг илләрини тәнгид едә-едә вә... дурғунлуг илләриндә олдуғу кими, «сакит һәјат» ахтарырыг вә бизә белә кәлир ки, мөвчуд проблемләри бу јолла јолуна гојмаг мүмкүндүр.

Елә өтән ајларын нараһатлығына диггәт јетирәк: Дағлыг Гарабағ вә онун әтрафында баш верән һадисәләр харичи мәтбуат сәһифәләринә, радио-телевизија далғаларына јајылды, һәр радио, һәр мәтбуат органы бу һадисәләри өз сијасәтинин хејринә јозмаға, шәрһ еләмәјә башлады. Бизим јерли мәтбуат исә каһ сусду, каһ да сөзүн дүзүнү демәјә чәсарәт еләмәди. Өз евләриндән-ешикләриндән, дәдә-баба очагларындан дидәркин дүшән азәрбајчанлылар «гачгын» адландырылды, телевизија верилишләриндә дә, мәтбуатда да бир сыра журналистләр сүбут етмәјә чалышырдылар ки, Ермәнистанда һеч нә олмајыб, минләрлә азәрбајчанлы өз доғма јурдларыны елә-беләчә тәрк едиб кәлибләр. (?) Ким инанарды буна? Һәлә индијәчән бизә мә'лум дејил ки, Гафанда нә баш вермишдир?

О күнләрдә телевизијаја ким чыхырдыса, танныб-танынмамасындан асылы олмајараг, аз гала анд-аман еләјиб она инанмаға чағырырды.

Мән һадисәләрин ән гызғын чағында Степанакертдә идим вә ајдынча көрдүм ки, бу нүмајишләрин әсас сәбәби вилајәтин игтисади-сосиал, мәдәни инкишафы мәсәләләри дејил. Сонра мүтәхәссисләр дә мәтбуат сәһифәләриндә бу фикри инамла тәсдиг етдиләр. ДГМВ-нин игтисади, сосиал, мәдәни инкишафы Азәрбајчанын вә Ермәнистанын орта, һәр ики республиканын бир чох рекионларынын сәвијјәләриндән хејли јүксәкдир. Әлбәттә, һәлл едилмәмиш мәсәләләр дә вар вә белә мәсәләләр һарада јохдур ки? Республикамызын пајтахты, өлкәмизин нәһәнк индустриал вә мәдәнијјәт мәркәзләриндән бири Бакынын проблемләри ДГМВ-дән гат-гат чохдур.

Сов.ИКП МК вә ССРИ Назирләр Совети ДГМВ-нин инкишафыјла бағлы чох чидди гәрар гәбул етди. Шүбһә јери галмырды ки, даһа һамы вилајәтдә голуну чырмајыб бу мүһүм сәнәддә көстәрилән бөјүк ишләрин һәјата кечирилмәсинә башлајачаг. Амма белә олмады. Јенә нүмајишләр, митингләр, антисовет чағырышлар... Бу ки, сијаси түфејлиликдир! Сонра да азәрбајчанлыларын күтләви сурәтдә, ганунсуз олараг ишдән чыхарылмасы, азәрбајчанлылар јашајан кәндләрә, мәһәлләләрә, евләрә һүчумлар...

Степанакертдә оланда садә әмәк адамларыјла көрүшдүм вә һисс етдим ки, халгын әсас өзәјинин — зәһмәткеш күтләнин бу гармагарышыглыгла әлагәси јохдур. Онлар да тәәччүбләрини кизләмирдиләр, билмирдиләр ки, ишләр нијә кәлиб бу јерә чыхыб.

Гарабағ һадисәләрини тәшкил едәнләрин идеолокијасы бизим сосиалист идеолокијамызла, сосиалист һәгигәтләринин керчәклији илә вә нәһајәт, мүдрик Ленин милли сијасәтинин ән'әнәләријлә бир араја сыға билмәз. Бу күн ачыгча демәјә чәсарәтимиз чатмыр ки, о хошакәлмәз һадисәләрин тәшкилатчылары харичдәки дашнак партијасынын төр-төкүнтүләри илә һәмфикирдирләр вә белә «рәһбәрләр» һәр ики халгын көзү габағында ифша едилмәлидир. Биз сусдуг, «Советакан Гарабағ» гәзети үзданираг «Крунк» комитәсинин сөзүнү дејәрәк милләтчилик јајды вилајәтә, Ермәнистан мәтбуаты ичи тәһрифләрлә, гәрәзлә долу онларча антиазәрбајчан руһлу мәгалә чап етди вә елә индинин өзүндә дә јолундан дөнмүр вә биз... јенә сусуруг.

СӨЗҮН ДҮЗҮНҮ вахтында демәдик, објективликдән узаг јазылар да чап олунду, мәркәзи мәтбуатда һадисәләрин маһијјәти дүзкүн ачылмады, ахырда да јенә ичи тәһрифләрлә долу, мөвгеји мүәммалы олан «Позитсија» верилиши ики дәфә Үмумиттифаг телевизијасы илә көстәрилди. Елә Дағлыг Гарабағ һадисәләринә гәдәр дә бә'зи үзданираг гоншуларымызын — журналист З. Балајанын тәһгирләринә, академик Аганбекјанын авантурист мүсаһибәсинә чаваб вермәјиб сусмушдуг (Сон илләрдә Јереванда вә Москвада чап олунан онларла китабда халгымызын, мәдәнијјәтимизин тарихинин тәһриф олунмасыны, белә тәһрифләрин һәтта «Ермәни Совет Енсиклопедијасы» кими мө'тәбәр бир нәшрдә вә орта мәктәб дәрсликләриндә дә өзүнә јер тапмасыны демирәм һәлә).

Кечмиши ашкарлајанда ағыр изләри һәлә бу күн дә өзүнү көстәрән репрессијалары (мән башга ад тапа билмирәм) өз адыјла чағырмаг лазымдыр. Нефтчи-мүһәндис Ләтиф Адуров бу күнләрдә мәнә һәјәчанлы бир сөһбәт еләди: «Татарларын Крыма гајытмағыны ешидәндә, адамын үрәји даға дөнүр. Амма 1948—1951-чи илләрдә Ермәнистандан күтләви сурәтдә көчүрүлән азәрбајчанлыларын вәзијјәти Крым татарларынын вәзијјәтиндән дә ағырдыр. Елә о вахтлар да ағыр иди, инди дә ағырдыр. Татарлар сијаси е'тибарсызлыгда күнаһландырылырдылар вә билирдиләр ки, күн кәләчәк, һәгигәт үзә чыхачаг, онлар бәраәт газаначаглар. Белә дә олду. Бәс, Ермәнистан азәрбајчанлылары доғма јурддан-јувадан, исти очагдан нијә мәһрум едилдиләр? Бу суала нә онда мәнтиги чаваб верирдиләр, нә дә инди онун чавабы кимсәни дүшүндүрүр. Бизи јүк вагонуна долдуруб Ведидән (индики Араратдан) Бәрдәјәчән беш күнә кәтирдиләр. Анам мүәллимә иди, республика Али Советинин депутатыјды, демәк истәјирәм ки, елә јолда да, Бәрдә дә јерләшәндә дә башгаларына нисбәтән бизә хүсуси диггәт јетирирдиләр. Амма бунунла белә олмазын әзабыны, әзијјәтини чәкдик. Чох аиләләр јени шәраитә, јени абы-һаваја дөзмәди, тәләфат да олду. Бир нечә ил габаг атамын гәбрини зијарәт етмәк үчүн Ведијә кетдим. Гәбиристанлыг... јерлә јексан олмушду... Татарлар артыг вәтәнләринә гајыдырлар. Вәтәнә гајытмаг имканы о илләрдә Ермәнистандан көчүрүлмүш он минләрлә азәрбајчанлыдан кимин ағлына кәлә биләр?».

Ләтиф «Нефт дашлары»ны јарадан нефтчиләрдәндир, јүксәк ихтисаслы мүһәндис кими бир мүддәт харичдә ишләјиб. Ушаглыг илләрини, доғма евләрини, бағчаларыны, атасы-бабасы, улу бабалары ујујан гәбиристаны хатырлајанда, көзләри долду, көврәлди.

Бәс, бу ағыр проблемләрдән нә вахт јазачағыг? Әкәр һәгигәти 25—30 илдән сонра демәјә адәт етмишиксә, ахы, һәмин сәрһәди дә чохдан адламышыг.

Дөвләт Сирләрини Мүһафизә едән идарә ашкарлыг илләринин илк ајларынданча мәтбуат органларына әмәлли-башлы сәрбәстлик вермишдир. Бу, әлбәттә, мәтбуат органларынын, редакторларын, һәм дә мүәллифләрин мәс'улијјәтини артырмалыдыр вә артырыр да. Лакин мәсәләнин башга тәрәфи дә чидди дүшүндүрүр: бизим ичимиздән көһнә стандартлар, он ил-ијирми ил бундан габағын «нәји демәк олар, нәји јох» механизми һәлә дә чыхмајыб вә буну да «сијаси сајыглыг» кими тәләмә вермәјә чаналырыг. Редактору бә'зән материалын идеја-бәдии, публисист сәвијјәсиндән, өзүнәмәхсуслуғундан чох, онун өз үслубуна, өз фикирләринә-дүшүнчәләринә јад вә ја доғма олмасы мараглындырыр. Бир шеји унудуруг ки, һәр һансы материалда мүбаһисә доғуран һәр мәгам үчүн илк нөвбәдә мүәллиф өзү чаваб вермәлидир. Иш о јерә кәлиб чатыр ки, бир дә көрүрсән, мәсәлән, бөјүк титуллара лајиг көрүлмүш, көркәмли јазычынын чыхышындакы бир чох парчалар телевизијанын нөвбәтчи редакторуна сијаси чәһәтдән «чох хаталы» көрүнүр вә һәмин парчалар, бә'зән һеч мүәллифә дејилмәдән кәсилиб атылыр, ади журналистлик етикасы көзләнилмир.

ҺӘМИШӘ мәни дүшүндүрән бир суала да чаваб вермәк истәрдим: јенидәнгурманын бугүнкү мәрһәләсиндә мәни даһа чох нә нараһат едир?

Сөзчүлүк. Бу, өтән илләрин мирасыдыр вә бу күн дә јахамызы гуртара билмирик сөзчүлүкдән. Јенидәнгурма сөзлә дејил, ишлә һәјата кечирилмәлидир (өтән онилликләрдә сөздән ишә кечә билмәмәјимизин ачы нәтичәләрини чох көрмүшүк). Мәсәлән, ана дили мәсәләсини көтүрәк вә ону да гејд едәк ки, Ә. Х. Вәзиров јолдаш Азәрбајчан КП МК-нын сон пленумунда ана дилимизин инкишафы мәсәләсинә објектив вә принсипиал гијмәт вермишдир: **«...е'тираф етмәјә билмәрик ки, Азәрбајчан халгынын өзүнүн дили, тарихи, мәдәнијјәти, мә'нәви һәјаты саһәсиндә һәмчинин һәлл едилмәмиш бир чох мәсәләләр вардыр».**

Партија, совет ишчиләри, зијалылар, республиканын бүтүн зәһмәткешләри Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катибинин бу програм мә'рузәсини мәрамнамә кими гәбул етмәли, галдырылан проблемләри һәлл етмәјә сә'ј көстәрмәлидирләр. Бәс, мүгәддәс ана дили илә бағлы реал вәзијјәт нә јердәдир? Рәһбәр ишчиләрин бир гисми Азәрбајчан дилини јахшы билмирләр, бу дилдә һеч данышмајанлар да аз дејил. Вә нә гәдәр ки, назирликләрин коллекија, шәһәр вә рајон партија комитәләрининн бүро ичласлары вә башга јығынчаглар рус дилиндә кедир, республикамызда Азәрбајчан дилинин дөвләт дили олмасы (Азәрбајчан ССР Конститусијасына ујғун олараг!) тәләбинин јеринә јетирилмәсини мәгбул сајмаг олмаз. Ичласлар көрмүшәм — иштиракчыларын доxсан нечә фаизи азәрбајчанлы ола-ола, сөһбәтләр рус дилиндә кедиб. Нә үчүн? Чүнки рәһбәр јолдаш азәрбајчанча јахшы билмир.

Адамлары партија, совет ишиндә вәзифәјә ирәли чәкәндә сорушурлар вә өзү дә елә сорушурлар ки, санки шәхси анкетин бир суалыдыр — русча нечә билир? Азәрбајчанча нечә билмәси илә марагланан вармы?

Бөјүмәкдә олан нәсилләримиз рус дилини мүкәммәл өјрәнирләр вә өјрәнмәлидирләр. Бир-ики харичи дил билмәк дә јахшыдыр — Үмумиттифаг вә дүнја мигјасына чыхмаға кениш имкан јарадыр, амма бүтүн бунлар доғма ана дилимизин һесабына олмамалыдыр, белә олса, — бу, азы, күнаһдыр! Республикамызда јашајан гејри милләтләрин вә халгларын, хүсусилә русларын вә јәһудиләрин Азәрбајчан дилини өјрәнмәләри вә бу дилдә сәрбәст данышмалары тамамилә гејри-гәнаәтбәхшдир. Адам беш-он күнлүјә гүрбәт өлкәјә кедәндә, о халгын дилиндән һеч олмаса, беш-он кәлмә сөз өјрәнир, Бакыда исә илләрлә јашајыб вәзифәдән-вәзифәјә учалан јолдашлар вар ки, һәлә индијәчән Азәрбајчан дилиндә беш кәлмә данышмајыблар. Бир бамәзә дејиб ки, мән ана дилимдән башга үч дил билирәм, мәни милләтчи сајырлар, филанкәс исә бирчә өз ана дилини билир, амма... бејнәлмиләлчидир. Бәлкә бу, мәсәләнин формал јөнүдүр, јә'ни елә бирчә дил билиб бејнәлмиләлчи олмаг мүмкүндүр вә ја әксинә. Амма башга бир һәгигәт дә вар: әкәр башга халгын дилини, әдәбијјатыны, тарихини, адәт вә ән'әнәләрини билирсәнсә, демәли, о халгы танырсан. Таныјырсанса — севирсән! Таныјырсанса — нифрәт едә билмәзсән. Танымасан — севмәк мүмкүн дејил. Бу, һәгигәтдир!

Һәгигәти демәкдән мүдрик дипломатија јохдур јер үзүндә. **Һәгигәти, јалныз һәгигәти!** Онда тәрәф мүгабилини дә чашдырарсан, чүнки о, инанмаз ки, сән һәгигәти беләчә асан сөјләјә биләрсән, онда ки, инанар, хәчаләт чәкәр вә сән... асанча галиб кәләрсән! Биз һамымыз бары јенидәнгурма чағларында, бөјүклү-кичикли һамынын сәси ешидилдији вахтларда белә дүшүнәк, белә ишләјәк, белә јашајаг! Вә һәр кәс буну өзүндән башламалыдыр, өзү дә һајсыз-күјсүз, рекламсыз вә е'лансыз...

Атам дејәрди ки, мәчлисдә сәнә сөз вериләндә, ајаға галх вә бир ајағын үстүндә дур данышкы, тез јорулуб отурасан. Сағ олсајды белә узун сөһбәт үчүн мәни әмәллибашлы гынајарды.

Јенә о фикрә гајыдырам ки, сөзчүлүклә јенидәнгурманын һеч бир әлагәси јохдур. Јенидәнгурманын адамы башыны ашағы салыб өз ишијлә вичданла мәшғул олан, өмрүнү нараһат ахтарышларда кечирән вәтәнпәрвәр, хејирхаһ, аиләсиндән башламыш чәмијјәтин бүтүн проблемләринә чанысидилдән јанан адамдыр. Әлавә етмәлијәм ки, бу күн јүксәк вәтәндаш гејрәтли, намуслу, савадлы, дәрин дүнјакөрүшүнә малик, кениш информасијалы, ирадәли, гәтијјәтли кәнчлијимиз вар вә онунла дағы-дағ үстүнә гојмаг олар! Әлбәттә, араларында тәк-түк көнүл буландыранлары да вар. Мән демирәм һамысы мәктәбдә ә'ла гијмәтлә охусунлар, институт гуртарсынлар, јазычы, алим, мүәллим, һүгугшүнас вә ја мүһәндис олсунлар, јох белә демирәм, бу, нә мүмкүндүр, дүзү, нә дә лазымдыр. Бирчә ону истәјирәм ки, һамысы әсл оғул, әсл гыз — әсл вәтәндаш кими бөјүсүнләр, әсл вәтәндаш кими! Бундан уча, бундан гијмәтли төһфә јохдур Вәтәнә!

ҺИДАЈӘТ.

Бакы Радиогурашдырма Истеһсалат Бирлијинин 4 нөмрәли сехиндә чалышан Күлкәз Чәфәрова өз ишкүзарлығы вә әмәксеврлији илә фәргләнир. О, «Коммунист әмәји зәрбәчиси» адына лајиг көрүлмүшдүр. Шәкилдә: К. Чәфәрова.

Фото С. Мәммәдовундур.

ҺЕЈВАНДАРЛЫГ ЗӘРБӘЧИ ЧӘБҺӘДИР

ИНАМ ОЛАН ЈЕРДӘ...

Ән јахшы комсомолчу-кәнчләр бригадасы һаггында јазы һазырламаг истәдијими биләндә, рајон комсомол комитәсинин шө'бә мүдири Расим Бајрамов Солтанлы кәндиндәки ферманы нишан верди; габагчыл коллективдир, әмәк наилијјәтләри дә үрәкачандыр, — деди.

Ферманын иши илә танышлыға колхоз идарә һеј'әтинин бинасындан башладыг. Мүһасибатлыгдан верилән рәгәмләрлә кәлин бирликдә таныш олаг: колхоз үзрә 885 баш мал-гара сахланылыр. Онун 222 башы инәкдир. Кечән ил 527,3 тон сүд тәдарүк едилмишдир. Һәр инәкдән орта һесабла 2.414 килограм сүд сағылмышдыр. Дөвләтә 65,5 тон әт сатылмышдыр. Колхоз үзрә һејвандарлыгдан өтән ил 677.000 манат кәлир әлдә едилмишдир. Мәнфәәт 182.000 манатдыр. Бүтүн бунлара көрә Чәбрајыл рајонундакы С. Вурғун адына колхозун фермасы — комсомолчу-кәнчләр бригадасы ҮИЛККИ МК-нын, ССРИ Дөвләт Агросәнаје Комитәсинин, Агросәнаје Комитәси ишчиләри һәмкарлар иттифагы Мәркәзи Шурасынын фәхри дипломуна вә пул мүкафатына лајиг көрүлмүшдүр. Бөјүк гәләбәдир...

Колхозун ферма шәһәрчијини кәзирик. Әслиндә «шәһәрчик» үч илдир јарадылыб. Бурадакы 200 башлыг мүасир төвләдә сағмал инәкләр јерләшдирилиб. 12 сағычы-оператор гыз бу инәкләрин назыны чәкир, онлара вахтлы-вахтында гуллуг едир. Дүрданә Талыбова, Мәһсәти Мәммәдова, Саһибә Чәфәрова, Чәмилә, Азадә Сәфәрова бачылары... Һамысынын адыны дејәсән чәкә билмәјәчәјәм. Анчаг онларын көрдүјү ишлә сизи дә таныш едәчәјәм. Гызлар бу илин 8 ајында 361,4 тон сүд тәдарүк едибләр. Бу, һәр инәкдән 1.674 килограм мәһсул демәкдир. Әлләриниз јорулмасын... Сағычыларын үмуми иш шәраити дә хејли јахшылашдырылыб. Кечән илки наилијјәтә көрә илин ахырында онлар әлавә олараг 4.000 манат пулла мүкафатландырылыблар. Орта ајлыг әмәк һаггы 250 маната чатыб.

— Бундан әлавә гызларымыз арасында әмәк бәһсләшмәсинин нәтичәсинә көрә ајда бир дәфә илк үч јери тутан сағычы мүкафатландырылыр. Онларын шәрәфинә әмәк шөһрәти бајрағы галдырылыр, — дејә колхоз комсомол комитәсинин катиби Чәбрајыл Һачыјев фәрәһлә данышыр. Сағычылар һәлә ичарә подратына кечмәјибләр. Ондан сонра һәр кәсин габилијјәти даһа ајдын көрүнәчәк...

Малабаханлар исә артыг августун 1-дән ичарә подраты илә ишләјирләр. Онларын сајы 21 нәфәрдир. Маллар мәрһәлә-мәрһәлә көкәлдилир. Һәр мәрһәләдә әввәлчәдән мүәјјәнләшдирилмиш кәнчләр ишләјир. Артыг 56 баш мал бу күн-сабаһ әтлијә вериләчәкдир. Малабаханлар Вагиф Әлјаров, Чамал Аллаһвердијев сә'јлә чалышырлар. Ахы, мүәјјән вахт әрзиндә һәр малын дири чәкиси рајон сәвијјәсиндән јухары галдырылмалыдыр. Бах, бурада ичарәчинин фәрди чалышганлығы, шәхси марағы бөјүк рол ојнајыр. Илк нәтичә севиндиричидир. Мәсәлән, әввәлләр һәр малын күндәлик чәки артымы 400—450 грам идисә, сон бир ајда бу рәгәм 600 грамы кечмишдир. 8 ајда артыг 63,9 тон, јә'ни планын 107 фаизи гәдәр әт тәдарүк едилиб. Әтлијә верилән малын һәр биринин орта дири чәкиси 311 килограм олмушдур.

Ферманын комсомолчу-кәнчләр бригадасынын башчысы Бајрам Ағакишијевлә сөһбәт едирәм. Али тәһсилли зоотехникдир. Ики илдир ки, фермада чалышыр. Коллективин е'тимадыны газаныб.

— Кәнчләримиз тәпәрлидирләр, — дејир. — Онларла дағы-даг үстә гојмаг олар. Гәрара алмышыг ки, гышламаны јахшы кечирмәк үчүн башга комсомолчу-кәнчләр бригадаларына мүрачиәт гәбул едәк. Ичарә подратыны өз ишимизә дә бүсбүтүн тәтбиг едәчәјик. Көрүлмәли, өјрәнилмәли ишләримиз чохдур. Бунлар һеч, өз хүсуси ишимиздир. Лакин рајонун әлагәдар тәшкилатларына ирадларымыз да вар. 4 илдир сағычы евинин бүнөврәси гојулуб. Нә вахт һазыр олачаг билмирик. Сүд анализи лабораторијасы, јем јығмаг үчүн талвар тикмәк вачибдир...

— Бајрам, бәс јемчиләр нечә, сизи чәтин вәзијјәтдә гојмајыблар ки?

— Онларын иши јахшыдыр бу ил. О күн марагланмышам. Чәми 2.784 тон габа јем топланыб. О чүмләдән, 615 тон әвәзинә 1.018 тон сенаж басдырылыб. 983 тон от, 783 тон күләш јығылыб. Тахылдан 400 тон јем үчүн ајрылыб. 11 һектар саһәдән бол чуғундур көзләнилир...

— Бир белә рәгәми јадда сахламаг вачибдирми?

— Әлбәттә, кәрәк јем базасынын мөһкәмлијинә инанаг. Дүздүр, һәр шәрти малгараја 10,7 сентнер јем ваһиди дүшүр. Бу о гәдәр дә чох дејил. Анчаг һәлә бир ај, ај јарым јем топланышы давам едәчәк. Кәрәк јемчиләр бизи чәтин вәзијјәтдә гојмасынлар. Ахы, инди биз кәләчәјин ичарәчиләри һәр хырда шејин дәгиг учотуну, һәр чөпүн гәдрини билмәлијик...

Бајаг Бајрамын ишләтдији бир сөз јадымдан чыхмыр: «белә кәнчләрлә дағы-даг үстә гојмаг олар». Тәки белә олсун! Бу онун мөһкәм инамына ишарәдир. Вә онун инамында санки бир ишыг да вардыр. О ишығы мән ферма әмәкчиләринин үзүндә дә көрмүшдүм. Чох истәрдик ки, бу инам ишыглары даим кур јансын...

Муса ИСМАЈЫЛОВ.
Чәбрајыл рајону.

АШКАРЛЫГ АЈНАСЫНДА

БҮРОКРАТИЈАЈА ГАРШЫ МҮҺАРИБӘ

Е'ЛАН ОЛУНСА ДА, АЗӘРБАЈЧАН ССР ЕА-нын ЈАТАГХАНАСЫНА БҮРОКРАТ МҮНАСИБӘТ ОЛДУҒУ КИМИ ГАЛЫР. ЕЛМИ ИШЧИЛӘРИН МӘИШӘТ ПРОБЛЕМЛӘРИ ЛӘНК ҺӘЛЛ ОЛУНУР.

«Һөрмәтли редаксија! Бәри башдан дејәк ки, дурғунлуг дөврүндән мирас галмыш биканәлик, сүрүндүрмәчилик, бүрократија вә с. кими бәлалардан инди дә әзаб чәкирик. Биз Азәрбајчан ССР Елмләр Академијасынын јатагханасында јашајырыг. Лакин бу јатагханада проблемләр о гәдәр чохдур ки, адам билмир һансы бирини јазсын.

Әввәла, кирајә һаггы барәдә. Узун мүддәт һеч бир әсас олмадан һәр ај 20 манат (адамбашы 10 манат—әр-арвад нәзәрдә тутулур) ев кирајәси вермишик. Дәфәләрлә мүхтәлиф органлара мүрачиәт етдикдән сонра кирајә һаггы бу илдән јарыбајары азалдылыб. Бизчә, кирајә һаггынын баһалығына көрә јатагханамыз нәинки республикада, һәтта иттифагда «рекордчу»дур. Бунун мүгабилиндә исә сакинләрә көстәрилән хидмәтин сәвијјәси чох писдир. Ән «чаван» мебелин јашы ијирмидән чохдур. (Бу, Бакы мебели үчүн бөјүк көстәричидир). Дикәр хидмәтләр исә јох дәрәчәсиндәдир.

Сакинләр бураја көндәришлә кәлсәләр дә паспорт гејдијјатына алынмаг һамы үчүн чәтиндир. Һалбуки истәр институту, истәрсә дә аспирантураны гуртардыгдан сонра бизә верилән вәсигәдә ајдынча көстәрилир: «Филанкәс аспирантураны гуртардыгдан сонра јашајыш јери илә тә'мин олунмагла вә ев нөвбәсинә алынмагла филан института ишә көндәрилир».

Бәс, әслиндә вәзијјәт нечәдир? Данышмаға адамын дили кәлмир. Паспорт гејдијјатымыз олмадығындан бир чохумуз илләрлә ев нөвбәсинә көтүрүлмәмишик. Дејирләр ки, куја јашадығымыз јатагхананын өзү һеч јердә гејдијјатда јохдур(?). Гәрибәдир, ев кирајәси верәндә һәр шеј ганунн, гејдијјат мәсәләсинә кәләндә гејри-ганунн саjылыр. Бир мәсәләни хүсусилә гејд етмәк истәјирик. Академијанын рәјасәт һеј'әти гәрар чыхарыр ки, филанкәс аиләси илә бирликдә јатагханаја гејдијјата алынсын. Амма лазыми сәнәдләри дә һәмин гәрара әлавә едиб Октјабр Рајон Дахили Ишләр Шө'бәсинин 2 нөмрәли паспорт бөлмәсинә тәгдим етдикдә чаваб алырсан ки, јатагхана «һавададыр» (Әкәр беләдирсә, һәр ај өдәнилән кирајә һаггы нәјә көрә тутулур вә кимин һесабына јазылыр?).

Она көрә дә хејли вахтдыр арвадларымыз вә ушагларымыз гејдијјатсыз галыблар. Тәбии ки, гејдијјатсыз адамы да һеч јердә ишә көтүрмүрләр, о, тибб хидмәтиндән истифадә едә билмир вә с. Беләчә адичә һүгугларымыз тапдаланыр. Чәкдијимиз әзабәзијјәти вә көмәк мәгсәдилә мүхтәлиф тәшкилатлара еләдијимиз килеј-күзарлары исә академијанын президенти Е. Салајев вә бу ишә чавабдеһ оланлар нәзәрә алмырлар. Она көрә дә јухары органлара јаздығымыз коллектив әризәләрә академијанын рәһбәрлији вә ичтимаи тәшкилатлары тәрәфиндән һәмишә башдансовду чаваблар һазырланмышдыр. Узун мүддәт тәнгид үчүн гапалы олан бир мүәссисәдән шикајәтләримиз шәхсән президентин хошуна кәлмирди (елә инди дә беләдир). Һәтта бир дәфә бизә ачыгча деди ки, тәләбләринизин һеч бирини јеринә јетирмәјәчәјик, һара истәјирсиниз кедин. Ону да әлавә етди ки, ев истәјирсинизсә, Сибирә јолланын, јахуд һардан кәлмисиниз ора гајыдын.

Президентлик һәлә бир јана галсын, бу һеч зијалыја јарашан чавабдырмы?

Нәһајәт, дәфәләрлә шикајәтдән сонра бизә кооператив ев тикдирмәјә ичазә верилди. Ајдын мәсәлә иди ки, бина бизә, јә'ни јатагханада јашајанлара верилиб вә биринчи нөвбәдә биз евлә тә'мин олунмалыјыг. Чүнки, сијаһымыз ики дәфә «јухарылара» көндәрилиб, нәһајәт, бизи јығыб билдирибләр ки, даһа шикајәт етмәјин, ев мәсәләси мүсбәт һәлл олуначаг. Ди кәл, кооператив мәнзилә пајчылар мүәјјәнләшдириләркән биз көзләдијимизин әкси алынды. Мәсәлән, 8 нәфәр јатагхана сакини «субај» ады илә сијаһыдан чыхарылды. Бура һәјат јолдашы јеничә рәһмәтә кетмиш вә дөрд илә гәдәр кооператив ев нөвбәси олан Р. Сәмәдов да аид едилди. Онларын јеринә јатагханада јашамајанлар (тәбии ки, адлары әввәлки сијаһыда олмајанлар) һеч бир сәсвермәдән кечмәјәрәк кооперативә үзв гәбул олундулар. Дүздүр, бунларын ичәрисиндә узун мүддәт ев нөвбәси вә евә чох бөјүк еһтијачы олан көркәмли алимләримиз дә вардыр.

Бәс, Иншаатчылар проспектиндә мәнзили олан З. Салајеванын кооператив мәнзили пајчылары сијаһысына салынмасы сосиал әдаләтин һансы принсипинә ујғундур? (Ону да гејд едәк ки, адлары сијаһыдан гејри-ганунн чыхарылмыш адамлардан ики нәфәри—Р. Сәмәдов вә Ч. Гәләндәров—бир илдән артыг һүгуг мүһафизә органларыны нараһат етдикдән сонра өз јерләринә бәрпа олундулар).

Нәһајәт, бизи бир суал да дүшүндүрүр. Сосиал мәсәләләрә чидди фикир верилдији һазыркы шәраитдә академијанын һәмкарлар иттифагы комитәси өз ишиндә нә вахт дөнүш јарадачаг?

Әнвәр ӘЛИЈЕВ,
кәнд тәсәррүфаты елмләри намизәди,
Сирач МӘММӘДОВ,
биолокија елмләри намизәди,
Нәриман ӘЗМӘММӘДОВ,
баш елми ишчи,
Кулудин ҺӘМЗӘЈЕВ,
кеолокија-минералокија елмләри намизәди,
Азәр ӘЛИЈЕВ,
кимја елмләри намизәди.

Охудуғунуз бу јазы Азәрбајчан ССР Елмләр Академијасынын јатагханасындакы мәишәт чәтинликләринин вә үмумијјәтлә, кәнч елми ишчиләрин (тәкчә онларынмы?) сосиал проблемләринин әкс етдирән јеканә мәктуб дејил. Бундан әввәл јатагхана сакинләриндән Ф. Алдајевин вә Е. Мәммәдовун имзасы илә редаксијамызын почтуна дахил олмуш мәктубда да онларын асудә вахтынын тәшкилинә зәиф диггәт јетирилдији көстәрилмишди. Вәзијјәтлә таныш олмаг үчүн академијанын јатагханасында олдуг. Јатагхананын гаршысында мә'луматландырычы лөвһә вурулмамышдыр. Һәјәтдә вә корпусларын әтрафында тәмизлијә аз диггәт јетирилир. Идманла мәшғул олмаг үчүн бурада һеч бир шәраит јохдур. Доггузмәртәбәли јатагхана корпусундакы идман залы исә Ф. Алдајевин вә Е. Мәммәдовун јаздыглары кими комендант Мәсим Һүсејновун күнаһы үзүндән анбара чеврилиб.

Академијанын ишләр мүдири Елдар Гулијевлә сөһбәт заманы исә башга бир проблем үзә чыхды: бешмәртәбәли јатагхана бинасы 25—30 ил бундан әввәл тикилиб. Доггузмәртәбәли бина исә нисбәтән чавандыр. Анчаг республика Малијјә Назирлији һәмин биналары арасындакы мәсафәнин 400 метрдән аз олдуғуну бәһанә едәрәк һәр ики бинаны бир јатагхана кими гејдә алыбдыр, (гуја мәнтиглә белә көстәрилир). Бу сәбәбдән дә јатагхананын штат чәдвәлиндә дә «әл кәздирилиб». Белә ки, ики бинада 43 әвәзинә, 28 нәфәр адам ишләјир. Бу ихтисарын әзијјәтини исә сакинләр чәкирләр. (Буну сәлигә-сәһман, тәмизлик јарадылмасы мә'насында дејирик). Өзүнү чохмәртәбәли бинанын бир сыра јерләриндә мебелин вә с. тәзәләнмәси гајғысына һәләлик галан јохдур.

Бешмәртәбәли јатагханада сакинләр арасында евләрдән алынан ... вар. Бә'зән онларын үзвләринин сајы алты нәфәрә чатыб. Отагларын һәмчинин мәнзил нормативләринә, елми ишчиләр үчүн нәзәрдә тутулмуш шәраитә гәтијјән ујғун дејил.

Мәнзил проблеминин һәлиндәки чәтинликләр өз јериндә. Бәс јатагхана сакинләринин паспорт гејдијјатына алынмасы мәсәләсини нијә проблем олараг галыр? Доғрудур, Азәрбајчан КП МК-да јатагханалардакы вәзијјәтлә әлагәдар кечирилән мүшавирәдән сонра бир сыра мүшкүл ишләр, о чүмләдән паспорт гејдијјатындакы чәтинликләр һәлл олунмаға дүшмәјә башлајыб. Амма бә'зиләринин килеј-күзары јенә ешидилмәкдәдир. Мәсәлән, гејри-үзвләр вә физики-кимја институтунун баш лаборанты Мәталлик Алмәммәдова субајлар үчүн јатагханада јашамаға верилиб. Бу барәдә әлиндә рәсми кәндәриш вар. Бәс Октјабр Рајон Дахили Ишләр Шө'бәсинин 2 нөмрәли паспорт бөлмәси ону јатагханада ја гејдијјата алмаг истәмир. Куја М. Алмәммәдова «аспирант олмадығына көрә» ону паспорт гејдијјатына алмаг мүмкүн дејил». Нә гәдәр күлүнч мәнтигдир. Ахы, М. Алмәммәдова јатагханада јашајыр. Әкәр доғрудан да кәнч мүтәхәссиси һәмин јатагханада ја гејдијјата алмаг мүмкүн дејилсә, бәс, онда кәндәриш нә үчүндүр?

Сон үч илдә јатагхананын тә'миринә 116 мин манатдан чох вәсаит ајрылмышдыр.

Һазырда бурада академијанын тә'мир-тикинти идарәси чари тә'мир ишләри апарыр. Амма апарылан тә'мирин кејфијјәти гәнаәтбәхш дејил.

Башга бир мәсәлә. Доггузмәртәбәли јатагхана бинасы 220 јерликдир. (110 јашајыш отағы) 28 отаг академијанын гонаглары үчүн ајрылыб. Гонаға һөрмәт халгымызын гәдим адәтләриндәндир. Лакин мәнзил чатышмазлығы кими чидди бир проблемлә үзләшән мүәссисәнин бирдәнбирә 28 отағы гонаг үчүн ајырмасы нә дәрәчәдә ағлабатандыр? Мәкәр академијанын гонаглары о гәдәр чохдур ки, ирили-хырдалы 20-дәк меһманханасы олан Бакы кими шәһәрдә онлара јер тапылмыр?

Академија әмәкдашларындан 500 нәфәр евсиздир. 700 адам кооператив ев нөвбәси көзләјир. 45 јашлы академијанын өз поликлиникасы, санаторијасы, ушаг бағчасы-көрпәләр еви, истираһәт еви, идман комплекси... јохдур. Биз һәлә академија шәһәрчијиндә вә јатагханада олмајан хырда мәишәт објектләриндән сөз ачмырыг.

Бүтүн бунлары јазмаға вә данышмаға адамын дили кәлмир. Лакин академијанын бирләшмиш һәмкарлар иттифагы комитәсинин сәдри Ф. Ханларов «Елм» гәзетинин 6 август 1988-чи ил тарихли нөмрәсиндә дәрч етдирдији «Фәал вәтәндашлыг мөвгеји лазымдыр» сәрлөвһәли јазысында нөгсанлары е'тираф едир. (Өзүнүтәнгидин сәмимијјәтинә (!!!) бах). Сәрлөвһә көзәл сечилмишдир. Амма Ф. Ханларовдан сорушмаг јеринә дүшәр: «фәал вәтәндашлыг мөвгеји»ни кимләрдән тәләб едәк ки, академијанын әмәкдашлары сосиал чәтинликләрдән, бүрократијадан, биканәликдән... безмәсинләр?

«АК» НӘЗАРӘТӘ КӨТҮРҮР

БИР МӨВЗУДА ИКИ МӘКТУБ

КЕЧМИШ АЗАД КОМСОМОЛ ТӘШКИЛАТЛАРЫНЫН КАТИБЛӘРИ ИШСИЗДИРЛӘР

БИРИНЧИ МӘКТУБ: Һөрмәтли редаксија! С. Ағамалыоғлу адына Аз.КТИ-нин сонунчу курсунда гијаби охујурам. 1982-чи илдән Лерик рајонундакы К. Маркс адына совхозда азад комсомол тәшкилатынын катиби ишләјирәм. Ишләдијим мүддәтдә бир дәфә дә олсун чәза алмамышам. Бу ил февралын 11-дән апрелин 11-дәк институтда имтаһан сессијасында иштирак етмишәм. Апрел ајынын 13-дән исә иш јериндә олмушам. Һәтта апрел ајынын маашыны да алмышам. 10 мајда сәһәр ишә кедәндә башыма бәдбәхт һадисә кәлди, ајағым сынды. Һәмин тарихдән Ләнкәран шәһәр мәркәзи хәстәханасында мүаличә олунурам. Дөрд ајдыр ки, хәстәјәм. Лакин һеч бир тәшкилат мәнимлә марагланмајыб, мәнә һеч бир јардым көстәрмәјиб. Хәстәлик вәрәгәми рајон комсомол комитәсинә тәгдим едәндә биринчи катиб З. Мәдәтова билдирди ки, вәзифәм апрел ајынын 25-дән ихтисара дүшүб. Амма бу барәдә мәнә һеч бир хәбәрдарлыг едилмәјиб. Сәбәбини дә билмирәм (Рајонун бүтүн кәнчләринин талеји комсомол тәшкилатына тапшырылыб. Бәс, рајкомун биринчи катиби өз ишчиси илә белә рәфтар едирсә, көрәсән башгаларынын талеји нечә олур?).

Мәним ајағым һәлә дә сағалмајыб, көзә билмирәм. Валидејнләримдән ајры јашајырам. Өзүм хәстәханадајам. Дөрд ајдыр мааш да алмырам. Бәс, аиләм нечә долансын. Мәнимлә, аиләмлә һансы тәшкилат марагланмалыдыр? Әкәр вәзифәм гануни ихтисара дүшүбсә, мәнә хәбәрдарлыг едилмәли дејилдими? Комсомол комитәси мәни башга мүвафиг саһәдә ишлә тә'мин етмәли дими? Хаһиш едирәм вәзијјәтими нәзәрә алыб мәнә көмәклик көстәрин.

Елшад ШӘФИЈЕВ,
Лерик рајону, Һовил кәнд сакини.

ИКИНЧИ МӘКТУБ: 1980-чи илдә ССРИ-нин 50 иллији адына АПХДИ-нин инкилис дили факүлтәсини битирмишәм. Үч ил тә'јинатла Исмајыллы рајонунда мүәллим ишләмишәм. 1983-чү илдә доғма рајонум Көјчаја гајытмышам. Алты ај ишсиз галандан сонра 1984-чү илин февралындан Көјчај шәһәр 1 нөмрәли орта мәктәбдә азад комсомол тәшкилатынын катиби ишләмишәм. Јахшы ишләдијимә көрә мәктәбин коммунистләри мәнә е'тимад көстәриб өз сыраларына гәбул едибләр. Ишләдијим мүддәт әрзиндә мәктәб рәһбәрлијинин, дикәр ичтимаи тәшкилатларын, рајон комсомол комитәсинин бүтүн тапшырыгларыны чан-башла јеринә јетирмишәм. Бир сөзлә, өһдәмә дүшән вәзифәми лајигинчә јеринә јетирмәјә чалышмышам. Лакин бу илин мартындан вәзифәм ихтисара дүшмүшдүр. Арадан једди ај кечмәсинә бахмајараг, индијәдәк ишлә тә'мин олунмамышам. Бу барәдә дәфәләрлә рајонун партија вә комсомол комитәләринә мүрачиәт етмишәм. 10 дәфәдән чох Көјчај РХМШ-да олмушам. Лакин мүдир Видади Гулијев тәрәфиндән һәр дәфә ајагүстү, е'тинасыз гаршыланмышам. Онун башдансовду чаваблары мәни бездириб. Һалбуки истәсәләр мәним рајонда мүвафиг ишлә тә'мин олунмағыма имкан тапылар. Нәзәринизә ону да чатдырым ки, мәним вәзифәм март ајындан ихтисара дүшдүјүнә бахмајараг, апрел ајыны да ишләмишәм вә мааш алмышам. Ондан сонра бир гәпик дә олсун мәнә пул вермәјибләр. Инди исә иш ахтармаг үчүн мүхтәлиф тәшкилатларын гапыларыны дөјмәкдән чана дојмушам. Һөрмәтли редаксија! Инди сиз дејин, мән нә етмәлијәм? Иш үчүн кимә мүрачиәт етсәм мәнә көмәк едәр?

Еллада ҺҮСЕЈНОВА,
Көјчај шәһәр сакини.

МӘШ'ӘЛДӘН: Мәктублардан көрүндүјү кими, һәр ики кәнчин әмәк һүгугу кобуд шәкилдә позулмушдур. Әввәла, дејәк ки, сәрбәстләшдирилмиш ишчиләрин әмәк һүгугуна Азәрбајчан ССР Әмәк Ганунлары Мәчәлләсинә әсасән бир сыра тә'минатлар верилир. Јә'ни белә ишчиләрә әввәлләр ишләдикләри мүәссисәдә, идарәдә, тәшкилатда башга иш верилмәлидир. Әкәр буна имкан јохдурса, сәрбәстләшдирилмиш ишчи ихтисасы үзрә дикәр мүәссисәдә, идарәдә, тәшкилатда ишә дүзәлдилмәлидир. Бу да мүмкүн дејилсә, фәрди арзусу вә ичтимаи тәләбат нәзәрә алынмагла мүвафиг ишлә тә'мин олунмалыдыр.

Даһа чох нараһатчылыг доғуран исә будур ки, һәр ики мәктуб мүәллифинә мүнасибәтдә дә әмәк ганунверичилијинин тәләбләри көзләнилмәмишдир. Башга дејимлә, нә Е. Шәфијевә, нә дә Е. Һүсејноваја штатын ихтисар едилмәси барәдә вахтында хәбәрдарлыг едилмәмишдир. Һалбуки һәр икиси штатын ихтисар едилмәси илә әлагәдар ики ај габаг шәхсән мә'луматландырылмалыјды.

Әмәк ганунверичилијиндә сәрбәстләшдирилмиш ишчинин орта ајлыг газанч мәбләғиндә ишдәнчыхарма мүавинәтинин өдәнилмәси вә ишәдүзәлмә дөврү үчүн орта әмәк һаггынын сахланылмасы да (ики ај мүддәтиндә) нәзәрдә тутулур. Ајлыг ишдәнчыхарма мүавинәти вә сахланылан орта әмәк һаггы әввәлки иш јериндә өдәнилир.

Шүбһәсиз, Лерик вә Көјчај рајонларынын комсомол комитәләриндә бунлары билмәјинә билирләр. Амма әмәл еләмирләр!

Бәс нә үчүн?

Бу суалын чавабыны һәр ики рајонун даһа сәлаһијјәтли органларындан көзләјирик.

ОЧАҒЫ СӨНМӘЈӘ ГОЈМАЈАГ

Әзиз охучулар!
Јәгин ки, гәзетимизин бу ил 11 ијун тарихли нөмрәсиндә Јардымлы рајонундакы Билнә кәндинин сакини Күлоғлан Имановун «Мән хошбәхтлијими ахтарырам» сәрлөвһәли јазысы илә әлагәдар редаксијамыза дахил олмуш мәктублар әсасында һазырладығымыз ичмалы хатырлајырсыныз (Бах, «АК» 13.08.88. «Доғма јурддан нијә гачырлар?»). О вахт К. Имановун мәктубуна Јардымлы Рајон ХДС Ичраијјә Комитәсинин сәдри В. Рзајевин көндәрдији чаваб редаксијаны гане етмәдијинә көрә Билнәнин сакинләриндән кәндләринин букүнкү талеји барәдә бизә мүфәсәл мә'лумат вермәләрини хаһиш етмишдик. Инди будур, онлардан алдығымыз мәктублар гаршымыздадыр. Нә јазырлар, кимдән килејләнирләр?

КӘНД САКИНЛӘРИНДӘН БИР ГРУПУНУН МӘКТУБУНУ ОХУЈАНДАН СОНРА БУ ГӘНАӘТӘ КӘЛМИШИК:

БИЛНӘЈӘ ЈАРДЫМ ЛАЗЫМДЫР

БӘС ЈАРДЫМЛЫ РАЈОН ХДС ИЧРАИЈЈӘ КОМИТӘСИНИН СӘДРИ В. РЗАЈЕВ РЕДАКСИЈАНЫ НИЈӘ АЛДАТМЫШДЫР?

Фикрәт Шаһбазов: «Јајда тоз, гышда дизәчән палчыг олан кәндләрдә сызылтылы, гүссәли күнләри јашаја-јашаја кәндләрин хош күзәранындан, романтик һәјат тәрзиндән, чырагбан кечәләриндән чох данышмыдән. Гәрибә дә олса ағ јаланларымыза өзүмүз әл дә чалмышыг. Тәәссүф...

Кәндимиз рајон мәркәзиндән 9—10 километр аралыдыр. Бура вә еләчә дә она јахын олан Вәркәдүз кәндинә автобус ишләмир. Рајонумуз дағлыгдыр. Биздә илин чоху јағышлы, гарлы, күләкли кечир. Бунунла әлагәдар, кәндә кедиш-кәлиш чәтинләшир. Елә лап јајын истисиндә бир дәфә јашыр. Ағышдан сонра тракторлар кедән јолларда машынларын ишләмәси мүшкүл мәсәләјә чеврилир.

Кәнддәки 51 тәсәррүфатдан иш габилијјәти олан чәми 10—15 адам галыб. Бу ил от јығымына чыхан адамлары бармагла сајмаг оларды. Әввәлләр мәктәбдә һәр синифдә 15—16 ушаг охујурдуса, инди 4—5 ушаг вар. Онлар да мәктәбдә дәрс дејән мүәллимләрин балаларыдыр. Бүтүн бунларын әсас сәбәби кәнддә мәдәни-мәишәт шәраитинин олмамасыдыр. Совхозда јарадылан әмәк шәраити һаггында данышмаға дәјмәз. Иллик әмәк һаггымыз 200 манатдан чох олмур. Кәнд чамааты тибб мәнтәгәси үзүнә һәсрәт галыб. Чәми ики евдә әл илә ишләјән телефон вар. Ишыглар тез-тез сөндүјү үчүн сојудучудан истифадә едә билмирик. Сосиал проблемләримиздән, үмумијјәтлә, дикәр гајғыларымыздан рајон рәһбәрләринин хәбәри олмасына бахмајараг, бир тәдбир көрән јохдур».

Фүзули Әсәдов: «Мән доғма Билнә кәндиндән Бакыја иш далынча кәлмишәм. Дәрин дәниз өзүлләри заводунда чалышырам. Һәмин заводун Саһил гәсәбәсиндәки јатагханасында јашајырам. Бурада мәним кими өз доғма кәндиндән, елиндән-обасындан ајрылыб иш далынча кәлән кәнчләр чохдур. Гој бә'зиләри бизи гынамасынлар. Шәраитсизлик үзүндән дидәркин дүшмүшүк. Әлбәттә, кәндимиздә бабат маашы олан бир иш тапсајдыг, әзизләримиздән ајрылмаздыг. Шәһәрдә шәраитимиз нә гәдәр јахшы олса да, доғма кәндимиздән, валидејнләримиздән өтрү бурнумузун учу көјнәјир. Илдә бир дәфә мә'зунијјәт вахты кәндә кетмәклә тәсәлли тапырыг. Фикирләширик ки, бәлкә вәзијјәт дәјишә, кәндә гајғы арта. Инанын ки, белә олса, мән јенидән ораја гајыдардым. Әфсуслар олсун ки, јенә дә «көһнә һамам, көһнә тас»дыр. Адамын үрәји ағрыјыр.

Мәндән башга үч гардашым да иш далынча мүхтәлиф шәһәрләрә үз тутублар. Әлбәттә, бизи гынајанлар да тапылачаг. Лакин нә етмәк олар? Гој кәндимизин, рајонумузун рәһбәрләри хәчаләт чәксинләр».

Мирхан вә Асиф Шаһбазовлар: «Биз Күлоғланла бир кәнддә јашајырыг. Онун характеринә бәләдик. Јаланчы вә демагог дејил. Јаздыглары тамамилә һәгигәтдир. Кәндимиз доғрудан да бәрбад һалдадыр. Һәлә Күлоғланын мәгаләсиндә кәндимизин проблемләри там әкс етдирилмәмишдир.

Биз Јардымлы Рајон ХДС Ичраијјә Комитәсинин сәдри В. Рзајевин чаваб мәктубу илә таныш оланда тәәччүбләндик. Јазыр ки: «Кәнддә ики тәбии булаг вардыр вә әһали онларын сујундан истифадә едир. Кәндин јоллары башга кәндләр кими торпаг јолдур вә вахтлы-вахтында тә'мир едилир. Ишә гадир әһалинин ишләмәси үчүн совхозда шәраит јарадылмышдыр».

Әввәла дејәк ки, кәнддә ики јох, бәлкә дә он ики тәбии булаг вардыр. Амма чоху да бахымсызлыг үзүндән итиб-батыб. Јалныз бириндән—Ошмани адлы булагдан истифадә едилир ки, бу да тәләбаты өдәмир. Кәндимизин јолларына кәләндә исә нәјә десәниз анд ичә биләрик, өмрүмүздә онун тә'мир едилдијини көрмәмишик. Бир аз јағыш јаған кими палчыг дизә чыхыр. Јајда тоздан јолда көз-көзү көрмүр. Кәндимизин ичиндән кечән дәрәнин үстүндә салынмыш көрпүнү 20 ил әввәл сел апармышдыр. Амма һәлә дә бәрпа едилмәмишдир. Шәраитсизлик үзүндән нәинки чаванлар, һәтта гочалар да доғма кәнди тәрк етмәјә башламышлар. Тәзәликчә ики аилә дә кәнддән көчдү. Хошбәхтликдән бошалмыш евләр ики мүәллим аиләсинин истифадәсинә верилмишдир. Кәнддә чох аз ев тапылар ки, ону тәрк етмәмиш аилә үзвләри олсун. Биз дөрд гардашыг. Ики гардашымыз аиләни тәрк етмишдир. Бири Хабаровскда, о бири исә Комсомолск-Амурда јашајыр. Һеч нәдән дә шикајәтләнмирләр. Бир сөзлә, орада күнләри бурадакындан хош кечир. Бәс, онда В. Рзајев кәндимиздә јарадылан һансы шәраитдән сөһбәт ачыр?

Адамлар нијә доғма јурддан гачырлар? Бу суалы бизим рајонун лагејд рәһбәрләринә вермәк лазымдыр. Кәндләрдән шәһәрләрә «јүрүш» онларын мәс'улијјәтсизлији, лагејдлији үзүндән баш верир. Он беш ил әрзиндә кәндимизә ики дәфә кино кәтирилмишдир. О да клуб олмадығындан кәнд мәктәбинин синиф отагларынын бириндә көстәрилмишдир. Кәндимиздә чәми бир дәфә тамаша көстәрилмишдир.

Китабхана тәзәчә тикилмишдир. Һәләлик истифадәјә верилмәмишдир. Сәккизиллик мәктәбин учмаг тәһлүкәси вар. Бир дәфә дә олсун тә'мир едилмәмишдир. Мағаза јарытмаз бинада јерләшир, алычыларын тәләбатыны бүтүнлүклә өдәмир. Һәким мәнтәгәсинә еһтијач вар. Биздә тәбиәтә дәјән зијан дәһшәтли мигјас алмышдыр. Јашлы адамлар дејир ки, вахты илә кәндимизин әтрафы сых мешәлик олуб. Инди исә мөвчуд мешәләрин нәсли кәсилмәкдәдир».

Шивахан Шаһбазов: «Көрәсән, Јардымлы Рајон ХДС Ичраијјә Комитәсинин сәдри В. Рзајев Билнә кәндинин јолуну танıјырмы? Әкәр танысајды, редаксијаја башдансовду чаваб јазмазды. О јоллар нә вахт тә'мир олунуб ки, чамаатын бундан хәбәри јохдур? Киф басмыш китаблар јерләшән шәхси ев нә вахтдан китабхана адланыр?

Илләрдән бәри тә'мирә һәсрәт галан мәктәб вә мағаза бинаалары көрәсән, ичракомун сәдрини нараһат едирми? В. Рзајев јазыр ки, ишә гадир әһалинин ишләмәси үчүн совхозда шәраит вар. Бир ил әрзиндә чәми 36 манат пул алмаг шәраитдирми?

Күлоғлан мәнә баханда тоја кетмәлидир. Һеч олмаса о, ајда 84 манат алыр. Сиз дејин, гоча анамы, һәјат јолдашымы, үч ушағымы һәмин пулла нечә доландырым?».

Әлизаман Хәлилов: «Мән Гарадағ семент заводунда гајнагчы ишләјирәм. Өзүм исә Јардымлынын Билнә кәндинденәм. В. Рзајевин «АК»-ја чавабыны охујанда санки башыма бир газан гајнар су төкүлдү. Көрәсән, В. Рзајеви охучулары алдатмаға нә мәчбур етмишдир?

Тәсәввүр един ки, пајыз јағышлары башлајыр вә сиз автобусдан дүшүб бизим кәндә кетмәк истәјирсиниз. Асфалтдан чыхан кими резин чәкмә кејинмәли олачагсыныз. Дејәк ки, 7—8 километр палчыглы јолу тәхминән 3 саата кәлиб чыхдыныз. Әлбәттә, бундан сонра евдә гызынмаг вә јемәк лазымдыр. Гызынмаг үчүн дә одун печини јандырмалысан. Одуну исә кәрәк пул вериб аласан. Белә ки, јахынлыгда мешә демәк олар ки, јох дәрәчәсиндәдир. Бир машын одунун гијмәти ән азы 70 манатдыр. Мал-гара сахламаг мүшкүл ишдир, чүнки, отармаға саһә, сувармаға су јохдур.

Бир нечә кәлмә дә кәндимиздәки һеч бир фәалијјәти олмајан китабхана фонду һаггында. Чохлу гијмәтли вә надир китаблар јарысирзәмидә јарарсыз һала дүшмүшдүр. Һәр дәфә сәһифәләри гаралмыш, охунмасы мүмкүн олмајан китаблары көрәндә адамын үрәји ағрыјыр.

Бир балача күләк әсән кими електрик ишығына күнләрлә һәсрәт галырсан. Бунун учбатындан сырадан чыхан сојудучулары, телевизорлары вә башга мәишәт чиһазларыны һарада тә'мир етдирмәли?

Бу суала чаваб ахтармаг јерсиздир.

Әһалијә көстәрилән мәишәт хидмәтиндән һеч данышмаға дәјмәз. Чамаат сәјјар мәишәт комбинатларынын олдуғуна «Мәликмәммәд нағылы» кими инанмаг истәмирләр. Әкәр бураја әлавә етсәк ки, республикамызда 800 мәишәт хидмәти нөвү мөвчуддур, кәнд әһалиси бизә күләр.

Һәлә 1978—79-чу илләрдә салынмыш үзүм бағларыны демирәм. Милјонларла хәрч төкүлән о бағлар лап јүнкүлчә десәк, һеч 10 манатлыг хејир вермәмишдир/ Торпаг саһәси алмаг бу күн дә проблемдир. Гој бунун сәбәбини В. Рзајев јолдаш десин, биз дә ешидәк.

Јери кәлмишкән, Јардымлы Рајон ХДС Ичраијјә Комитәсинин сәдри В. Рзајевә, һәмчинин башга чавабдеһ јолдашлара бир нечә суалым вар: нечә илдир рајона кедән асфалт јол тә'мир олунур, о нә вахт гуртарачаг? Әкәр рајону башга рајонларла бирләшдирән јеканә јол пис вәзијјәтдәдирсә, онда учгар кәсиб кәнд јолунун абадлығы барәдә сөз ачмаг ағлабатандырмы?».

Әләскәр Әскәров: «Рајон ХДС Ичраијјә Комитәсинин сәдри В. Рзајевин гәзетинизә јаздығы мәктубда дејилир: **«...Ишә гадир әһалинин ишләмәси үчүн совхозда һәр чүр шәраит јарадылмышдыр...».** Ачығыны дејим ки, сәдрин мәктубунда јазыланларын һамысы јаландыр. Проблемләрә кәлдикдә исә онлар чохдур. Кәндимиздә олан мәктәб сәккизилликдир вә бураны битирәнләр орта тәһсил алмаг үчүн 3—4 километр узагда јерләшән Вәркәдүз кәнд орта мәктәбинә охумаға кедирләр. Пајыз-гыш ајлары кәндимиздән һәмин орта мәктәбдә охујан шакирдләр, хүсусилә гызлар үчүн «тә'тил» ајлары олур. Орта мәктәби битирән или али вә орта ихтисас мәктәбләринә гәбул олундун чаньн гуртарды, олунмадынса һеч икинчи ил сәнәд дә верә билмирсән. Чүнки тәләб едилән алты ајлыг иш стажыны топламаг олмур. Совхозумузда ади фәһләлијә гәбул олмаг лотореја илә «Волга» удмаг кими бир шејдир.

Кәндимиздә хәстәләнәнләрин, даһа чох да ушагларын дава-дәрмансыз, мүаличәсиз өлмәси ади һала чеврилиб.

Совхозумузда кечән илдән түтүн әкилмәјә башланылыб. Лакин кечән ил тәһвил верилән түтүнүн пулуну әмәкчиләр инди дә там ала билмәјибләр. Белә һагсызлыглар күнбәкүн артыр, адамларын күзәраны писләшир.

Кәнчләрин кәнддән шәһәрә, өлкәмизин башга јерләринә ахынына сәбәб мәһз будур. Инди нәинки кәнчләр, һәтта јашлылар да кәнди тәрк етмәјә башламышлар. Бунун сону даһа да ачыначаглы ола биләр.

Инди сиз өзүнүз мүәјјән един: кимдир јаланчы? К. Иманов, јохса В Рзајев јолдаш?».

Елхан Алыјев: «Мән дә Билнә кәндиндә јашајырам. Совхозда сүрүчү ишләјирәм. Илин 7—8 ајыны машынла кәндә кедиб кәлә билмирәм. Чүнки бир азча јағыш јаған кими кәнд јолу бағланыр. Белә чәтин шәраитдә алдығым әмәк һаггы чох аздыр. 10 нәфәр аилә үзвүм вар, мадди чәһәтдән әзијјәт чәкирик. Маашымызы ајларла кечикдирирләр.

Биз алты гардашыг. Мән онларын ән бөјүјүјәм. Кичик гардашларым өлкәмизин мүхтәлиф јерләриндә чох фираван доланырлар. Јашымын бу вахтында мән дә хош күзәран далынча кетмәк истәмишәм. Лакин доғма од-очағын сөнмәк горхусу, бир дә кәнддә тәнһа галачаг гоча ата-анамы көз өнүнә кәтирәндә фикримдән дашынырам. Амма гој кәнд әһалисинин талеји үчүн чавабдеһ оланлар билсинләр ки, белә јашамаг олмаз. Јери кәлмишкән, бир тәклифими дә билдирмәк истәјирәм: **Русијанын учгар јерләриндә олдуғу кими, бизим республикада да шәраити чәтин олан рајонларда әмәк һаггына әлавәләр едилсин.**

Әкс рә'ј (мүәллифи Наиб Әскәровдур): **«Доғма јурддан нијә гачырлар?»** сәрлөвһәли мәгаләни диггәтлә охудум. Һәмкәндлим К. Имановун арзу вә тәклифләри фајдалыдыр. Доғрудур, тәклиф вермәк, тәнгид етмәк асандыр. Лакин имкан, шәраит, мүһит вә релјеф нәзәрә алынмалыдыр. Бә'зиләри көзүнү ачыб өзүнү коммунизмдә көрмәк, бә'зиләри исә коммунизми өз әлләри илә гурмаг истәјир. Халгымыза, Вәтәнимизә исә гуруб-јарадан, әмәксевәр, намуслу адамлар лазымдыр. Мүшаһидәчилијин, фајдасыз данышыгларын әһәмијјәти јохдур. Һөрмәтли редаксија! Сиз бизим Билнә чамаатына мүрачиәт едирсиниз ки, јазын көрәк К. Имановун мәктубунда дејилән фактлар доғрудур, јохса рајон ХДС ичраијјә комитәси сәдринин вердији арајыш? Сизи гане едиб-етмәмәсиндән асылы олмајараг мән бир вәтәндаш кими, бир намуслу адам кими һәмин мәсәләјә өз мүнасибәтими белә билдирирәм. Әввәла, рајон ХДС ичраијјә комитәсинин сәдри һуманистлик едиб рајона вә шәхсән өзүнүн рәһбәрлик етдији саһәјә бәраәт газандырмаға чалышыр. Она көрә ки, индијәдәк сәриштәсиз рајком катибләри—шәхсән биринчи катибләри нәзәрдә тутурам—рајонумузу елә тәнәззүлә уғрадыблар ки, бу зијандан чыхмаг үчүн хејли вахт лазымдыр. В. Рзајев исә бир илдән бир аз чохдур ки, ичракомун сәдри ишләјир. Гыса мүддәтдә учурулмуш галаја бәнзәјән Јардымлыны нечә дүзәлтмәк олар? Лакин ишләр көрүлүр, һансынын даһа вачиб вә тез олмасы да диггәтдән јајынмыр. Рајон ичраијјә комитәси әввәлки рәһбәрлијин ишиндән вә чәзаландырылмасындан ибрәт көтүрүб. Ону бу јолда чаш-баш салмаг, сүстләшдирмәк ән азы инсафсызлыгдыр. Һәмјерлим Күлоғлан Иманова кәлдикдә исә үзүмү она тутуб дејирәм:—пис күнү көрмәјән јахшы күнүн гәдрини билмәз. Күлоғланда мүһакимә габилијјәти чох зәифдир. Онда әмәксеварликдән әсәр-әламәт јохдур. Ахы, сорушан кәрәк, ај Күлоғлан кәндинизда јени вә көзәл китабхана бинасы тикилиб. Өз ихтисасын да она ујғундур. Бәс нә үчүн кәлиб орада ишләмирсән? Һәмин китабханада орта тәһсилли адам ишләјир. Мән Азәрбајчанын чох јерләрини кәзмишәм. Лакин кәндимизин абһавасыны һеч нәјә дәјишмәрәм. Чамаатын әһвал-руһијјәси дә јахшыдыр. Лакин кәнчләрдән килеј-күзарым бөјүкдүр. Онлар әмәлә гатлашмыр, валидејнләринә лагејдлик көстәрир, мә'насыз шејләрә баш гошурлар».

...ВӘ РЕДАКСИЈАНЫН СӨЗҮ: јолдаш В. Рзајев, јухарыдакы мәктубларда сизин вердијиниз чавабын әксинә олараг Билнә кәндиндәки мөвчуд вәзијјәт ајдынча әкс етдирилмишдир. Әлбәттә, Наиб Әскәровун дедији кими, фәалијјәтә башладығыныз вахтдан бәри мәктубларда көстәрилән кәм-кәсирләрин һамысыны дүзәлтмәк имкан харичиндәдир. Амма мәсәләјә әдаләтлә јанашсаг, өтән вахт әрзиндә дә хејли иш көрмәк оларды. Һеч олмаса Билнә кәндинә кедән јолу тә'мир етдирмәк мүмкүн иди. Јәгин тәәччүбләнәчәксиниз ки, бир кәндин үстүндә бу гәдәр сөз-сөһбәтә дәјәрми? Әкәр мәсәлә сиз дүшүндүјүнүз кими садә олсајды (редаксијаја көндәрдијиниз чаваб мәктубуна әсасән белә дејирик) онда һаглы олардыныз. Лакин иш бурасындадыр ки, Билнә кәнд сакинләринин јаздыглары сосиал чәтинликләр бу вә ја башга шәкилдә рајонун дикәр кәндләриндә дә вар. Мәсәлән, Бозајыран вә Телавар кәнд сакинләри Фаиг Ағајев вә Чәфәр Гулијев јазырлар ки, онларын јашадыглары кәндләрдә вәзијјәт һеч дә Билнәдәкиндән јахшы дејил.

Јәгин ки, Азәрбајчан КП МК-нын вә республика Назирләр Советинин «1986—1990-чы илләрдә вә 2000-чи иләдәк олан дөврдә Азәрбајчан ССР дағ рајонларынын игтисади вә сосиал инкишафынын сүр'әтләндирилмәсинә даир комплекс програм һаггында» гәрарындан (1986-чы ил) хәбәрдарсыныз. Бу илин сентјабрында Азәрбајчан КП МК-нын бүро ичласында һәмин гәрарын јарытмаз јеринә јетирилдији көстәрилмишдир. Тәбии ки, ишләрин ләнкимәсиндә шәхсән сизин дә пајыныз вардыр.

Бүро ичласында әһалинин ишләмәјән һиссәсинин ичтимаи истеһсала чәлб едилмәси тәһлил едиләркән көстәрилмишдир: **«Дағ рајонларында бу проблемин кәскинлији һәлә дә азалмыр».** Јардымлы рајонунда да әмәк еһтијатлары сарыдан бөһранлы вәзијјәтин әмәлә кәлмәси вә орада һәр үч нәфәрдән биринин ишләмәмәсинә көрә чидди нараһатлыг билдирилмишдир. Сосиал-игтисади чәтинликләрин арадан галдырылмасы саһәсиндә нә иш көрмәк лазым кәлдијини бизчә, билирсиниз. Амма тәәссүф ки, нөгсанлары арадан галдырмаға сә'ј көстәрмәк, рајондакы әмәк еһтијатларындан, о чүмләдән Билнә кәндинин адамларынын күчүндән ағыллы шәкилдә истифадә етмәјин јолларыны арајыб-ахтармаг әвәзинә редаксијаны башдансовду чавабла баш кирләјирсиниз. Бу чүр мөвге тутмаг јенидәнгурманын сүр'әтини тормозламаг демәкдир.

Сәһифәни һазырладылар: Һәмид НӘЧӘФГУЛИЈЕВ вә Худајәт ҺӘСӘНЛИ.

10 НОЈАБР—СОВЕТ МИЛИСИ КҮНҮДҮР

НАРАҺАТ ПЕШӘ АДАМЫ

...Саат 20 радәләри иди. Иш күнү чохдан баша чатмышды. «Коммунист» нәшријјатынын редаксијалар корпусунун дәһлизләриндә сакитлик иди. Буна бахмајараг, објектдәки милис әмәкдашлары һәлә дә хидмәт борчларыны јеринә јетирирдиләр.

...Күчәдәки автобус дајанаҹағындан гадын чығыртысы кәлди. Милис кејимли үч нәфәр фојенин дар гапыларындан идманчы чәлдлији илә күчәјә чыхды. Һадисә јеничә баш вермишди. Бир нәфәр сүр'әтлә гачыб арадан чыхмаға чалышырды. Хәсарәт алмыш гадын исә јерә узанмыш һалда галмышды. Сержант Гардашхан Ибишов, кичик сержант Әдаләт Мурадов гызы галдырыб милис бөлмәсинин јерләшдији отаға кәтирдиләр. Баш сержант Ч. Гәнијев, А. Зүлфүгаров, А. Рүстәмов вә А. Һәсәнов гачаны тә'гиб етмәјә башладылар. Милис ишчиләри тәрәфиндән тә'гиб олундуғуну һисс едән оғлан политехник институтундан чыхан тәләбәләрә гарышды. Амма бу она көмәк етмәди. Милис ишчиләри ону јахаладылар.

Сонралар мә'лум олду ки, һәмин кәнч тә'мир тикинти идарәләриндән бириндә електрик монтјору ишләјән Аслан Бағыровдур. О, һадисә јериндә јахаланаркән чибиндән гыздан гарәт етдији гызыл бојунбағы тапылды. Сонралар Октјабр Рајон Халг Мәһкәмәсинин һөкмү илә о, 4 ил мүддәтинә азадлыгдан мәһрум олунду.

Бу һадисә баш сержант Чинкиз Гәнијевин нараһат пешә һәјатында баш вермиш биринчи һадисә дејил. О, он илә јахындыр ки, бу саһәдә чалышыр.

Нијә мәһз бу пешәни сечмәсини ондан сорушанда Чинкиз белә чаваб верди:

—Бунун чох гәрибә бир тарихи вар. Һәлә Шамахы рајонундакы Чобаны кәнд мәктәбиндә охујаркән әлимә совет милис ишчиләринин нараһат вә шәрәфли һәјатындан бәһс едән бир китаб кечмишди. Һәмин китабдан сәнәдли һекајәләри дәфәләрлә охудум. Милис ишчиләринин икидлији мәни бу пешәјә бағлады. Үрәјимдә бир һисс баш галдырды. Дахили ишләр органларында чалышмаг. Асајишин кешијиндә дурмаг, халгын раһатлығыны тә'мин етмәк. Фәхр едирәм ки, арзума наил олмушам.

Алманија Демократик Республикасында һәрби хидмәт борчуну шәрәфлә јеринә јетирдикдән сонра Чинкиз Гәнијев Д. Бүнјадзадә адына Азәрбајчан Халг Тәсәррүфаты Институтуну битирмишдир. 1979-чу илдән исә о, Бакы шәһәр милис идарәсинин бөлмәләриндән бириндә ишләјир.

Бөлмәнин әмәкдашлары халгын кәркин зәһмәти баһасына әлдә етдији наилијјәтләри горумаг үчүн әлиндән кәләни әсиркәмирләр. Онлар ән'әнәви пешә бајрамларыны алнıачыг, үзүағ гаршылајырлар.

Асәф РЗАЈЕВ.

*

Милис мајору Телман Рамазанов Гах Рајон Дахили Ишләр Шө'бәсиндә азјашлыларын иши үзрә мүвәккиллијин рәисидир. Өтән ил јахшы ишинә көрә ССРИ Дахили Ишләр Назирлијинин дөш нишаны илә тәлтиф едилиб. Бу ил—Октјабр бајрамы әрәфәсиндә исә шәхси һәјатында севиндиричи јенилик баш вериб: екиз оғуллары доғулуб. Тәбрик едирик!

*

*

Милис сержанты Зәфәр Әлијев 1978—1980-чи илләрдә дахили хидмәт гошунлары сырасында гуллуг етмишдир. Јахшы хидмәтинә көрә һәрби һиссәнин командanлығы тәрәфиндән икинчи дәрәчәли ә'лачы дөш нишаны илә тәлтиф олунмушдур. З. Әлијев ордудан тәрхис олунандан, дахили ишләр идарәсинин бөлмәләриндән бириндә ишләјир. Һазырда бөлмәнин ән бачарыглы, пешәсинин сирләрини дәриндән билән, тәчрүбәли ишчиләрдән биридир. Јахшы ишинә көрә дәфәләрлә Фәхри фәрман, тәшәккүр вә пул мүкафатлары алмышдыр. Шәкилдә: Зәфәр Әлијев.

*

Дағлар гојнунда мәскән салмыш Лачын рајонунда милисин иши хүсусилә мүрәккәбдир. Һадисә олур ки, oраја пијада кедирсән, олур ки, машынла. Бә'зән исә атдан истифадә етмәк лазым кәлир. Шәкилдә көрдүјүнүз кими: саһә мүвәккили һадисә јеринә атын белиндә тәләсир. Фотолар Ү. Мурадовундур.

«КҮЛҮСТАН»Ы ДҮНЈАЈА ТАНЫДАГ

Јахын күнләрдә «Күлүстан» фолклор коллективи Франсадан гастрол сәфәриндән гајытмышдыр. Коллектив Франсанын Конфолан шәһәриндә алтынчы дәфә кечирилмиш Бејнәлхалг фолклор фестивалында уғурла чыхыш етмишдир. «Күлүстан» фолклор коллективинә Азәрбајчан ССР-ин халг артисти Әминә Дилбази рәһбәрлик едиб. О, мүхбиримизә демишдир:

— Күнләрин бир күнү шад хәбәр кәлди ки, «Чинар» рәгс ансамблынын үзвләри «Күлүстан» фолклор коллективинин тәркибиндә Франсанын Конфолан шәһәринә кедәчәк. Биз бу шад хәбәрә чох севиндик. Фестивалын башланмасына чәми бир ај галмышды. Бу да биздән чох мәс'улијјәт тәләб едирди. Гыса вахтда фестивала чидди һазырлашмалы идик. Өјрәндик ки, фестивал ај јарым давам едәчәк вә бурада Југославијанын, Чехословакијанын, Мисирин, Чилинин, Таиландын, Испанијанын, үмумијјәтлә, 15 өлкәнин фолклор коллективи иштирак едәчәк. Хатырладым ки, адларыны чәкдијим бу өлкәләрин фолклор коллективләринә јахшы бәләдәм. Онларын һамысы јүксәк сәвијјәли пешәкар коллективләрдир. Она көрә дә сөзүмү тәкрар едирәм, биз фестивала чидди һазырлашмалыјдыг.

Бир ај ичиндә «Күлүстан» адлы көзәл бир фолклор коллективи јаратдыг. Фестивалда иштирак едәнләрин арасында ән кәнч коллектив бизимки олду. Гаршымыза белә бир мәгсәд гојдуг ки, фестивалда милли ән'әнәләримизи нүмајиш етдирәк. Ахы, бизим көзәл адәт-ән'әнәләримиз вардыр. Она көрә дә рәнкарәнклик үчүн республикамызын өзфәалијјәт коллективләриндән нүмајәндәләр дә'вәт етдик. Гутгашен рајонунун «Зопу-зопу» өзфәалијјәт коллективиндән алты нәфәр, загаталалы мәшһур кәндирбаз уста Рәшид Әләкбәров, Кәлбәчәр рајонунун «Килимарасы» коллективиндән Сүлејман Сүлејманов, гәдим тулуг чалғы аләтиндә чалан нахчыванлы Иман Гулијев, Бакыдан зурначалан уста Фәрман Сәидов, ләмчинин мүғәнни Сәхавәт Мәммәдов, тарзән Мөһләт Мүслүмов, нағарачы Таһир Һүсејнов, каманчачы Фәхрәддин Дадашов, «Көнүл» ансамблындан Бәхтијар Газыјев, рәггаслардан Заһид Һүсејнов, Григори Јашајев вә бир дә «Чинар» рәгс ансамблынын үзвләри «Күлүстан» фолклор коллективини тәмсил едирдиләр. Ону дејим ки, милли адәт-ән'әнәләримизи көстәрмәк үчүн «Toj» мәрасиминдән истифадә етдик. Театрлашдырылмыш програмын гурулушчу режиссору Азәр Заманлы олду, рәгсләрин гурулушуну исә мән вердим.

Фестивалда «Toj» мәрасими франсалыларын чох хошуна кәлди. Гејд едим ки, «Чинар»ын гызлары илк дәфә олараг фолклор рәгсләрини ифа едирдиләр. Биринчи рәгсимиз «О олмасын, бу олсун» филминдәки Чаһан халанын рәгси иди. Бу, «Чинар»ын үзвләри үчүн тамам јени рәгс сајылырды.

Коллективимиз «Toj» мәрасимини елә көзәл ифа етдиләр ки, франсалылар һејран галдылар. «Toj»да хончанын кәтирилмәси, чај дәстгаһынын нүмајиш етдирилмәси, һәмчинин Сәхавәт Мәммәдовун мәләһәтли сәси фестивал иштиракчыларыны өзүнә чәлб етмишди. Бундан сонра солистимиз Гәмәр Мустафајеванын «Мирзәји» рәгсини мәһарәтлә ифа етмәси, јени рәгсимиз олан «Узун дәрә» мусигисинин ганадлары үстдә кәлинин вә рәфигәләринин ојнамасы вә бәјин тәнтәнәли сурәтдә кәтирилмәси салондакылар тәрәфиндән дәфәләрлә алгышланды. «Долајы» рәгси тојун үмуми јекуну кими олду.

Фестивалда мүғәнни Зијадхан Чәбрајылов «Мәним хорузум чил-чил иди» халг маһнысыны охуду. Һара кедирдиксә, бу маһнынын лентини охудурдулар. Өзләри дә маһнынын сөзләрини ширин ләһчә илә тәкрар едирдиләр. Бу бизи севиндирирди. Она көрә севинирдик ки, чыхышымызла франсызларын үрәкләриндә өзүмүзә јер еләмишдик. Конфолана кәләнәдәк Усол Нексо, Монкион, Монмориол шәһәрләриндә чыхышларымыз олду. Үмумијјәтлә, Франсанын 23 шәһәрини кәздик. Ону дејим ки, индијәдәк кечирилән фестиваллардан фәргли олараг Конфолан фестивалында мүсабигә јох иди. Бу фестивал достлуг, гардашлыг, бејнәлмиләлчилик характери дашыјырды.

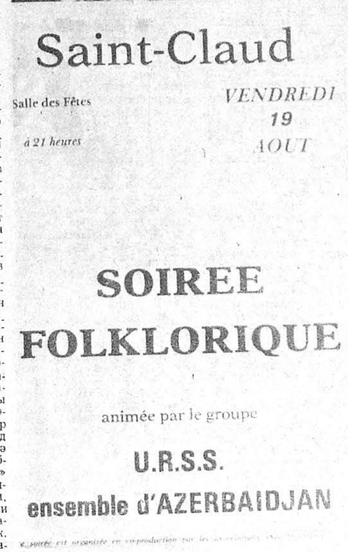
Гејд едә биләрәм ки, биз өз гүввәмизи сынамаг үчүн Дижон шәһәриндә кечирилән бахыш-мүсабигәјә дә'вәт едилдик. Бу, бизим үчүн көзләнилмәз олду. Она көрә ки, биз Бакыдан јола дүшәркән бу мүсабигә барәдә хәбәримиз јох иди. Бу јарышда иштирак етмәјә е'тираз етдик. Мүсабигәнин шәртләрини бизә дедиләр. Мә'лум олду ки бизим бурада 12 дәгигәлик чыхышымыз олмалыдыр. Мүсабигәјә 35 өлкәнин рәгс коллективи кәлмишди. Һәмин коллективләр бу јарыша алты ај әрзиндә һазырлашмышдылар. Биз исә ики саатдан сонра јарышда чыхыш етмәлијдик. Артыг фикирләшмәкдән кечмишдик. Гәрара алдыг ки, «Toj» мәрасимини көстәрәк. Буна гыса вахтда чидди һазырлашдыг. Мүсабигәдә күмүш медала лајиг көрүлдүк.

Гејд етмәк истәјирәм ки, 500 километр аралы олан Авинјон шәһәриндәки ермәни колонијасында ермәниләрлә бирликдә мусиги бајрамында иштирак етдик. Бурада ермәни кәнчләриндән ибарәт ермәни халг рәгс коллективи иштирак едирди. Халгларымызын мәшһур ојун һавасы олан «Јаллы»ны бир јердә ојнадыг. Бу, салона топлашанларын диггәтиндән јајынмырды. Мусиги бајрамындан сонра достларымыз бизи меһрибанчасына јола салдылар.

Бир мәсәләни дә гејд етмәк истәјирәм. Бизә мүтләг фолклорун мүхтәлиф жанрларыны, ајры-ајры коллективләри бирләшдирән фолклор мәркәзи лазымдыр. Фолклор мәркәзинин исә өзүнүн ајрыча фолклор театры олмалыдыр. Биз бејнәлхалг фестивала дә'вәт олунаркән аз бир заманда «Күлүстан» өзфәалијјәт коллективинин үзвләрини Бакыдан вә республиканың рајонларындан бөјүк зәһмәт баһасына јығa билдик вә кәркин мәшгләр нәтичәсиндә онун концерт програмыны һазырладыг. Фестивалдан гајыданда исә јенидән дағылышдыг. Нөвбәти бир бејнәлхалг фестивала кедәси олсаг, бир даһа һәмин әзијјәтләр тәкрар олуначаг. Бу мә'нада фолклор мәркәзинә вә театрына бизим бөјүк еһтијачымыз вардыр. Даими фолклор театрынын исә өз јарадычы һеј'әти, мүхтәлиф саһәләр үзрә групплар вә онларын бәдии рәһбәрләри оларса, ишимиз хејли јүнкүлләшәр. Бу, республикада фолклор сәнәтинин инкишафына вә тәблиғинә тәкан верәр.

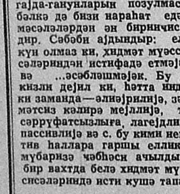
Сөһбәти јазды: Әзим КӨЈӘЗӘНЛИ.

Кизлин дејил, әһалијә мәишәт, нашә, тичарәт хидмәти саһәсиндә галагланмыш проблемләр, чидди кәм-кәсирләр, гајда-ганунларын позулмасы бәлкә дә бизи нараһат едән мәсәләләрдән ән биринчисидир. Сәбәби ајдындыр: елә күн олмаз ки, хидмәт мүәссисәләриндән истифадә етмәјәк вә ...әсәбләшмәјәк. Бу да кизли дејил ки, һәтта инди ки заманда—әлнәјрилијә, зәһмәтсиз кәлирә мејллијә, тәсәррүфатсызлыға, лагејдлијә, пассивлијә вә с. бу кими негатив һаллара гаршы елликлә мүбаризә чәбһәси ачылдығы бир вахтда белә хидмәт мүәссисәләриндә исти кушә тапанлар хасијјәтләрини дәјишмәк истәмирләр ки, истәмирләр. Јенә дә бир чох јерләрдә көһнә әһвал-руһијјә һөкм сүрүр, тәмәнналы мүнасибәтләр давам едир вә бунун да ардыарасы кәсилмәјән нәтичәси о олур ки, күнүн истәнилән вахты, дурдуғумуз јердәчә ганымыз гаралыр, хырда ишләрин дәрдини чәкә-чәкә бөјүк ишләрдән дә әлимиз сојујур...

Редаксијамыза көндәрилән мәктубларын бөјүк бир гисминдә охучулар хидмәт мүәссисәләриндә үзләшдикләри хошакәлмәз вәзијјәтләр барәдә ағрылы-ағрылы сөһбәтләр ачырлар.

Һәр шејдән әввәл, белә мә'лум олур ки, хидмәт саһәләриндә пәракәндәлик, ишин тәшкилиндә дағыныглыг вә «гарышыглыг» вар. Әһалијә хидмәт ишинин сәвијјәси чох ашағыдыр. Мәсәлән, ГАЗАХ ШӘҺӘРИНДӘН МУРҒУЗАР САЛЕҺОВА јазыр: «Өтән илин мартындан Газах шәһәри илә Дағ Кәсәмән кәндинин арасында, үзүмлүјүн ичиндә һәлә дә тикилмәкдә олан мәркәзи мејдандакы «Ајбәниз» мәишәт евиндә бәрбәр ишләјирәм. Амма бу вахтачан чәмиси 100 манатлыг иш көрә билмәмишәм. Чүнки һеч кәсин ағлына кәлмир ки, белә бир јердә гадын салону сар. Үзүмлүк... мәркәздән узаг... бөјүк тикинти саһәси... галдырычы кранларын, дәмир-бетон гурашдыранларын сәс-күјү... дүз әмәлли кириш-чыхыш јолу, салонун һарада јерләшдијини көстәрән билдириш јох...

Шәһәрин мәркәзиндәки гадын салонунда исә һәмишә нөвбәдир. Бурада ишләјән үч нәфәр аз гала бүтүн рајон әһалисинә хидмәт едир.

Мән вә мәнимлә бирликдә ишләјәнләр һәр күн ишдә бош-бекар отуруб кери гајыдырыг. Бу барәдә мәишәт комбинатынын директору Һ. Әлијевә дедикдә о бизи архајын салыр ки, бу күн-сабаһ мәркәздәкиләри дә үзүмлүјә көчүрәчәјик, ондан сонра һамы ора кедәчәк... Дүзү нә мөвчуд вәзијјәтдән, нә дә алдығымыз чаваблардан ағлымыз бир шеј кәсмир».

ШАМАХЫ РАЈОНУНДАН ГИСМӘТ МӘММӘДОВ, КӘНЧӘЛИ АЛЫЈЕВ, БӘЈБАЛА СӘФӘРОВ вә башгалары јазырлар ки, Әрәбгәдим кәнд чамаатына мәдәни-мәишәт хидмәти јарытмаздыр. «Клубумуз вар, анчаг ону ишләдән јохдур. Кәндә автобус маршруту ишләмир. Су, газ, јол сарыдан да корлуг чәкирик...».

ШАҺБУЗ ГӘСӘБӘ ОРТА МӘКТӘБИНИН МҮӘЛЛИМИ ФӘХРӘДДИН ЈУСИФОВ гәсәбәдә хидмәт мүәссисәләринин гүсурлу фәалијјәтиндән бәһс едир. «Рајон истеһлак чәмијјәтинә кәлән көзәкәлимли малларын һамысы елә анбарлардан сатылыр... Алверчиләрин сатдыглары мәһсулларын әксәријјәти дә бизим рајонун тичарәт тәшкилатына кәлән маллар олур... Мағазаларымыз чөрәји чәки илә гәбул едиб әдәдлә сатырлар. Она көрә дә 75 гәпик вериб алдығымыз чөрәк бә'зән 900 грам кәлир. Гәсәбәдә бош вахтын сәмәрәли кечирилмәси үчүн мәдәни-мәишәт хидмәти мүәссисәләринин ишин јахшылашдырылмыр. Ушаглар тоз-торпаг ичиндә ојнајыр...».

Охучу мәктубларындан бу да ајдын олур ки, бир чох хидмәт мүәссисәләриндә өзбашыналыгдыр. Будур, ЛӘНКӘРАН РАЈОНУНДАН А. ЧАВАДОВ, М. ЧӘФӘРОВ вә Г. ЈУСИФОВ Вијән кәндиндәки күндәлик тәләбат малларынын «сәркүзәштләри»ндән сөһбәт ачырлар. «...Мағаза 3 илдән чохдур ки, фәалијјәт көстәрир. Лакин бу вахта гәдәр бурада кејимли малларын сатылдығыны кәрән олмајыб. Адичә рәсмләр албому 23 гәпик олдуғу һалда 30 гәпијә верилир. Јејинти мәһсулларынын үстүнә гијмәт кағызы гојулмур. Харичдә истеһсал едилмиш кејим мәһсуллары үзә чыхарылмыр».

БӘЛА

Хидмәт саһәләриндә өзбашыналыг дурғунлуг дөврүнүн јолухучу хәстәлији кими јајылмадығы јер гојмајыб. Нечә дејәрләр, суда, гуруда вә һавада хидмәт саһәләриндә баш кирләјәнләрин сајы сүр'әтлә артыб вә бу күн дә онларын өһдәсиндән кәлмәк олмур ки, олмур.

Л. ШМИДТ АДЫНА МАШЫНГАЈЫРМА ЗАВОДУНУН ИШЧИСИ РАМИЗ БАБАШОВ «Нефт дашлары»на ишләјән теплоходда туристләр үчүн нәзәрдә тутулмуш буфетин ишиндәки чидди нөгсанлардан гилејләнир.

СЕМИПАЛАТИНСК ШӘҺӘРИНДӘКИ АЈАГГАБЫ ФАБРИКИНИН БӨЈҮК МЕХАНИКИ, ФАБРИК «КП» ГӘРАРКАҺЫНЫН СӘДРИ ВӘЛИ ЗАМАНОВ «Гафган—Бакы» сәрнишин гатарынын нәзарәтчиләриндән шикајәтләнир.

О јазыр: «Бир дәфә аиләликчә Зәнкиландан Бакыја кәлирдик. Акара стансијасында узун-узады хаһиш-миннәтдән сонра билет тапа билдик. Билетимиз 14-чү вагона иди. Гатар кәлди. Вагонда мә'лум олду ки, кассир бизә вердији билетләрдән бириндә јерин нөмрәсини көстәрмәјиб. Нә етмәли, отуруглу кәлмәји гәрара алдыг... «Мачәра» бунлара битсәјди дәрд јарыјды. Кечә јарысы мүфәттиш кәлди, билетләри јохлады вә алдығымыз билетдә јер көстәрилмәдијинә көрә бизи 16 манат чәримә етди...».

ИЛИЧ РАЈОНУНДАН ЧОМАХТУР КӘНД ОРТА МӘКТӘБИНИН МҮӘЛЛИМИ НУРӘДДИН ИСМАЈЫЛОВ јазыр: «Октјабрын әввәлләриндә шакирдләримиз хаһиш етдиләр ки, өз гүввәләри илә јетишдирдикләри вә дәрдикләри 150 килограм шафталыны Бакыдакы 1 нөмрәли интернат мәктәбиндә охујан һәмјашыдларына чатдырым. Мән бу ишә һәвәслә разы олдум вә мәнә сәфәрә чыхмағла әлагәдар мәктәбдән арајыш верилди. Лакин октјабрын 4-дә «Норашен—Бакы» гатарынын бригадири мәни «бу гәдәр јүклә» вагона бурахмаг истәмәди. Стансијанын рәиси, милис нәфәри дә ишә гарышдылар. Вәзијјәтдән ким һалы олурдуса, бригадирдән хаһиш едирди ки, мәнә ичазә версин. Ахыр ки, разылыг алынды. Вә мән ичәри кечәндә көзләримә инанмадым. Вагонда тонларла мәһсул варды. Инди баша дүшдүм ки, гатар бригадири мәни нијә гәбул етмәк истәмирмиш?.. ».

Мүәллиф даһа сонра јазыр ки, мәһсулу интернат мәктәбә чатдырды, һәтта бу барәдә телевизијада хәбәр дә вердиләр, амма о вахтдан хырда һиссләрлә јашајан гатар бригадирини унуда билмир.

Әлбәттә, хидмәт мүәссисәләринин һамысында ишләр бәрбад дејил. Бу саһәдә мәдәни рәфтара, сәлигәли ишә, гајда-гануна аз да олса тәсадүф едирик. Бу мә'нада Сабирабаддан (Нәриманов күчәси ев 23) әмәк ветераны Елхан Садыговун мәктубу сәчијјәвидир.

«...Күнләрин бир күнү евимиздәки кондисионер хараб олду. Мән заводун директоруна мәктуб јаздым. Һеч бир һәфтә тамам олмамышды ки, ики кәнч кәлди: Әли Бајрамлы шәһәр ателјесинин рәиси Әликрам Мәһәррәмов вә Күрдәмир зона устасы Горхмаз Гасымов.—«Бизи Бакы кондисионер заводу көндәриб», —дедиләр. Вә тезликлә кондисионери дүзәлдиб кетдиләр.

О вахтдан хејли мүддәт кечир. Амма бу кәнчләр өз нәзакәтли давранышлары илә һеч јадымдан чыхмырлар. Дүшүнүрәм: бүтүн хидмәт саһәләриндә ишләр беләчә јахшы гурулсајды нә дәрдимиз варды...».

Һаглы сөздүр, нашә, тичарәт, мәишәт хидмәти мүәссисәләриндән дад дејән, орабура шикајәтләнмәклә тәсәлли тапан минләрлә охучумуз да белә бир бәладан хилас олачаглары күнү—хидмәт саһәсиндә там гајда-ганун јарадылачағы вахты сәбирсизликлә көзләјирләр.

Е. ӘЛИОҒЛУ.

Редактор Ј. КӘРИМОВ.

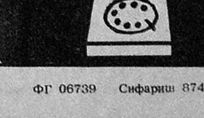

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ МӘТБӘӘНИН ҮНВАНЫ:
370146, БАКЫ—146,
МӘТБУАТ ПРОСПЕКТИ,
529-чу МӘҺӘЛЛӘ.

Редаксија VIII мәртәбәдә јерләшир.

ТЕЛЕФОНЛАР

Редактор—32-12-65; редактор мүавини—32-12-46; мәс'ул катиб—32-60-95; шө'бәләр; комсомол һәјаты вә әмәкчи кәнчләр—32-19-27; тәблиғат вә коммунист тәрбијәси—32-60-62; елм вә тәдрис мүәссисәләри—32-19-09; јарадычы кәнчлик вә естетик тәрбијә—32-19-08; мәктублар—32-29-11; бөлмәләр: бәдән тәрбијәси, идман вә күтләви мүдафиә ишләри—32-60-62; комсомол прожектору—32-60-62; корректор—32-19-21; фотолабораторија—32-60-66; мә'лумат үчүн—38-53-69; мүһасибат—32-79-44; е'ланлар—38-53-63.

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 М 1 2 3 4 5 6 7 8

БАКЫ, «КОММУНИСТ» НӘШРИЈЈАТЫНЫН МӘТБӘӘСИ. БАКУ, ТИПОГРАФИЯ ИЗДАТЕЛЬСТВА «КОММУНИСТ». ФГ 06739 Сифариш 8745